Ч. 177 (15.008). Львів, субота 13. серпня 193[…] Oplata pocztowa uiszczona gotówką. Рік L[…]

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ ВРАНЦІ.

Редакція й Адміністрація: ЛЬВІВ, РИНОК Ч. 10. II. ПОВ.
Телефон Редакції 246-46
Телефон Адміністрації 229-41
Телефон Друкарні 229-26
Адреса для телегр.: Діло Львів
Конто: П. К. О. Львів 504.060.
„ Вавку Чеських Легіон. Прага „Діло".
Рукописів не звертаємо.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ:
місячно (з книжкою) . 5.00 зол
чвертьрічно . . . . 15.00 „
піврічно . . . . . . 30.00 „
річно . . . . 60.00 „
В АМЕРИЦІ 1.50 ДОЛ., У ЧЕХОСЛОВАЧЧИНІ 30 КОР. Ч., У ВСІХ ІН. КРАЯХ 7.50 ЗОЛ. П.
ОДИН ПРИМІРНИК 20 СОТ.

ВСІ ТОЧНІ ПЕРЕДПЛАТНИКИ ДІСТАЮТЬ ЩОМІСЯЦЯ БЕЗПЛАТНО КНИЖКУ Б-КИ „ДІЛА" В ОБЄМІ 10—15 АРКУШІВ ДРУКУ.

Чому Москва пішла на уступки Японії?

МОСКВА, АТЕ. Політичний комісар червоної армії Мехліс скінчив слідство у звязку з численними дезерціями совітських вояків і старшин підчас перших боїв з японськими військами під Чанкуфен. Слідство виявило кількадесять випадків дезерції зі зброєю в руках до японців. Спеціяльний воєнний трибунал у Хабаровську розглядає тепер кілька таких справ. На лаві підсудних засіли совітські старшини і вояки за те, що не виконали наказів підчас боїв за Чанкуфен. Московські політичні кола запевняють, що вістки про дезерцію та упадок боевого духа між вояками та командантами червоної армії на Далекому Сході викликали депресію на Кремлі. Тому то ком. Літвінов пішов на далекі уступки і дійшло до перемиря.

Кореспондент берлінського щоденника „Анґріф" на Далекому Сході повідомляє з Юкі, (місто в Кореї) про свою розмову з кількома совітськими вояками, які склали зброю і перейшли до японського війська. Большевицькі вояки, озброєні найновішою зброєю, погано віджвлені та умундуровані. Ручні ґранати не мали капслів тому, що їх совітська команда з остраху, щоб вояки не звернули зброї проти своїх старшин, видала щойно в остан. хвилині перед наступом. Большевицькі вояки знеохочені і багато з них думає лише про втечу.

УМОВИНИ ПЕРЕМИРЯ. — ПЕРША СТРІЧА ПРЕДСТАВНИКІВ СОВІТСЬКОЇ ТА ЯПОНСЬКОЇ АРМІЇ.

В четвер в год. 20-ій (місцевий час) стрінулися на совітсько-манджурському кордоні під Чанкуфен представники обох армій: японський полковник Чо і шеф штабу Далекого Сходу совітський ґенерал Шутерн. Вони заключили таке порозуміння:

1) Обі сторони припинюють військову акцію і затримаються на своїх становищах. 2) Тіла своїх вбитих вояків перед окопами забере кожна сторона. 3) Позиції, що їх займали обі армії, будуть устійнені і затверджені вполудне 13. ц. м. 4) Порозуміння у згаданих справах спишуть на письмі, а дотичними документами обміняються обі сторони.

ОБІ АРМІЇ ЗАЛИШАЮТЬСЯ НА СВОЇХ СТАНОВИЩАХ.

Райтер повідомляє з Юкі:

Підписане нині рано військове порозуміння про перемиря постановляє, що обі армії залишаються на становищах, які займали у хвилині перемиря.

ГОРБИ ЧАНКУФЕН У РУКАХ ЯПОНЦІВ.

Представник японського міністерства закордонних справ заявив одному з закордонних кореспондентів, що амб. Шіґемітсу обговорив з Літвіновом низку справ у звязку з положенням на кордоні. Не виключене, що порушили теж справу договору про ненапад, але нема дотепер потвердження. Справа мішаної комісії буде незадовго поладнана. Вкінці представник міністерства заявив, що до 9. ц. м. японці мали 200 вбитих і 600 ранених. Горби Чанкуфен є далі в руках японців так, як були раніше.

СТРАТЕҐІЧНЕ ЗНАЧІННЯ.

Як відомо, горби Чанкуфен є найважнішою стратеґічною точкою в цілому районі, де сходяться кордони Кореї, Манджу-ко і СССР. Горби Чанкуфен панують над японською залізницею Юкі-Тюмен, що йде здовж кордону. З цих горбів видно мов на долоні порт Рашін, що є японською твердинею на Кореї. З другого боку з цих горбів видно совітську морську базу в заливі Посіет. Ось чому кожна сторона намагалася втримати ці горби за всяку ціну у своїх руках.

ПРОТЕСТ ТУРЕЧЧИНИ ПРОТИ НАРАДИ ЯПОНСЬКИХ ДИПЛЬОМАТІВ.

Турецький міністр закордонних справ склав протест японському амбасадорові в Туреччині проти конференції японських дипльоматів, що відбулась у Стамбулі. Протест мотивував тим, що Туреччина не може згодитися на зїзди, що можуть бути звернені проти якоїнебудь держави, в даному випадку проти СССР, з яким Туреччина вдержує приязні взаємини.

Турецька преса пише, що в цій нараді брав участь: японський амбасадор у Туреччині, японські посли: в Румунії і в Єгипті, японські консулі: в Александрії і Бейруті, радник японської амбасади в Москві, секретар японського посольства в Афґаністані та один з членів японського посольства в Тегерані.

СТРАТИ ОБОХ СТОРІН У КОРЕЇ.

На підставі японських обчислень страти по обох сторонах підчас боїв під Чанкуфеном були такі: совітські частини стратили до 11. ц. м. більше як 3000 вояків. Японці втратили до дня 9. ц. м. 300 вбитих і 600 ранених.

Негайно після закінчення боїв японські вояки застромили на своїх окопах японські національні прапори. У відповідь на це по совітському боці появилися червоні прапори.

Після перемиря сотні корейців вертаються до своїх сіл, з яких їх підчас боїв евакували. Корейські села знищені після бомбардування совітськими літаками.

Неписьменність — велике нещастя одиниці й народу. Вона зупиняє людину й нарід у розвитку до вищих щаблів культурного, господарського й політичного життя. Поведім скрізь завзяту боротьбу з неписьменністю українців! Боротьбу цю найкраще вести за допомогою букваря з читанкою „ДО СОНЦЯ", що коштує всього 50 сотиків.

За нову амнестію.

Львів, 12. серпня 1938.

Хоч пересічний польський громадянин уважає, що говорити про амнестію та вимагати її не належить до доброго патріотичного тону, проте навіть серед поляків чути сьогодні щораз частіші голоси про потребу амнестії. Невдовзі кінчаються ферії і поодинокі міністерства приступлять до опрацювання буджету свого ресорту для осінньої звичайної буджетової сесії законодатних установ. Зробить це і міністерство справедливости, у видатках якого утримання вязниць і вязнів творить завжди дуже поважну рубрику, що її покривається з податкових вплив. Між іншими мотивами і фіскальні огляди мають нині часто велике значіння тоді, коли вирішується справа нової амнестії — себто частинне відтяження державного буджету. Та всеж рішальні мають тут бути мотиви моральної натури.

Перед відкриттям останньої надзвичайної сесії польського парляменту і в часі її тревання підносилися голоси про те, що слід перевести законодавчим шляхом нову амнестію, а навіть появилися в частині польської преси окремі вістки, що уряд справді приготовляє проект нового амнестійного закону з приводу двацятиліття відродженої державної самостійности Польщі. Появилися в соймі і сенаті навіть петиції від окремих добродійних установ або заінтересованих безпосередньо родин вязнів, щоб на денний порядок законодатних установ поставити теж як справу пекучу — проект амнестійного закону. Такі петиції дістала рівнож і Українська Парляментарна Репрезентація. У громадянстві Польщі зачалося закорінювати переконання, що уряд піде назустріч згаданим побажанням і випрацює від себе відповідний внесок. У відповідь на це появився комунікат уряду, що всі вістки про приготування міністерством справедливости проекту нового амнестійного закону є позбавлені всяких реальних основ.

На цьому покищо справа скінчилася, що проте не спинило частини польської преси — очевидно не проурядового табору, — і дальше піддержувати свої домагання, які тимсамим як вислів громадянської думки залишились отверті й живі. А з тим нині, чи завтра кожночасний уряд мусить рахуватися.

Амнестійні закони в Польщі ніяка новина. З них користали тут доволі часто. Поминаємо низку дрібних амнестійних законів, що торкалися тільки даної категорії осіб чи пак проступків і нераз були обмежені навіть до означеної території держави. Згадаємо лише такі закони, які мали загальний характер з огляду на широкий засяг проступків та обхоплювали цілу державу. Вправді і тут амнестія не обіймала безоглядно всіх проступків і всіх проступників, бо були завжди деякі проступки чи деякі проступники, яких амнестія не торкалася, але це були тільки виїмки, вичислені подрібно у самому амнестійному законі.

В монархічних державах амнестії появляються нераз з приводу важних династичних подій (зміна престолу, народини наслідника тощо), не кажучи про події загально державного значіння, як нпр. ухвалення конституції чи її зміни або дуже важних інших законів, заключення перемиря, історичні ювилеї і т. д. У Польщі, як у державі з республиканським устроєм, відпадають династичні мотиви для проголошення амнестії, але залишається добра нагода з приводу подій, що звязані з історією держави і її устрою. Залишаються мотиви подиктовані потребами реального життя, передовсім моральними спонуками, а в дальшу чергу навіть до деякої міри і фіскальними — себто буджетовими потребами.

Сказано вже, що амнестійні закони не були у Польщі надто рідкою появою. Ухвалюва-

---

Sygn. VI. 1. Pr. 301/38. Wyciąg z protokołu wspól. [...] posiedzenia niejawnego. Sąd Okręgowy, Wydział VI. [...] we Lwowie w składzie: S. O. D.ra St. Horodyskie[go], [...] S. O. J. Niementowskiego, S. O. T. Olchawy w obecności Wiceprokuratora Olszewskiego w sprawie konfiskaty [...] Nr. 158 czasopisma p. t. „Dilo" z daty Lwów, dnia 22. [...] 1938 r. do sygn. VI. 1. Pr. 301/38, na posiedzeniu [...] w dniu 28. lipca 1938 r. po wysłuchaniu wniosku Prokuratora Sądu Okręgowego we Lwowie postanowił: uznać za usprawiedliwioną dokonaną dnia 21. lipca 1938 przez Starostwo Grodzkie we Lwowie konfiskatę czasopisma p. t. „Dilo" Nr. 158 z daty Lwów, dnia 22. [...] 1938, zawierającego: 1) w artykule zaczynającym się [...] od słów „Po wełykomu" w całości z tytułem, 2) [...] od słów „Kłopit" do słów „prokurator" — [...] przestępstwa ad 1) z art. 154 § 2 k. k., ad 2) [...] z art. 155 k. k., zarządzić zniszczenie całego nakładu i [...] według § 493 p. k. zakaz dalszego rozpowszech[...]nienia tego pisma drukowego. Zarazem wydaje się odpowiedzialnemu redaktorowi tego czasopisma nakaz, by orzeczenie niniejsze umieścił bezpłatnie w najbliższym numerze i to na pierwszej stronie. Niewykonanie tego nakazu pociąga za sobą następstwa, przewidziane w § 21 ust. druk. z 17. grudnia 1862 (Dz. p. p. Nr. 6 ex 1863), t. j. zasądzenie za przekroczenie na grzywnę do 400 zł. Uzasadnienie. Ogłoszenie drukiem wymienionych wyżej artykułów ma na celu: ad 1) propagandę ukraińskich nacjonalistycznych haseł separatystycznych; ad 2) podanie do wiadomości publicznej szczegóły prowadzonych dochodzeń przed rozprawą główną, bez zezwolenia władzy dochodzenia te prowadzącej. Według §§. 487, 489, 493 p. k. oraz §§. 36 i 37 ust. pras. jest zatem powyższe postanowienie uzasadnione. Przewodniczący: D.r St. Horodyski, w. r. Protokólant: Kowalski, w. r. Za zgodność: w z. Wa[...]rzoszczak, kierownik Sekretariatu.

—o—

ти їх може тільки парлямент, бо прерогативи президента держави на основі постанов квітневої конституції торкаються лише індивідуальних випадків, в яких йде про дарування вже правосильно наложеної кари чи дарування наслідків карного засуду, чи врешті про заміну кари смерти на вязницю. З важних амнестійних законів у Польщі згадаємо амнестію з приводу березневої конституції і заключення рижського договору в 1921. р., з приводу устійнення границь держави 1923. р., з приводу десятиліття відродження самостійности польської держави з 1928. р, з приводу проголошення нового зуніфікованого карного кодексу з 1932. р., — врешті останню амнестію з приводу проголошення квітневої конституції з 1935. р.

Отже минають три роки від часу, як появився у Польщі останній амнестійний закон. Викликав він свого часу, а і викликує й досі чимало застережень у значної частини польського політичного світу. Сталося це з тієї причини, що амнестійний закон з 1935. р. вистилізовано так, і то за спонукою уряду, що не обняв він так званих берестейських польських політичних вязнів, правосильно засуджених у варшавському процесі, між ними провідників людовців як колишнього премієра В. Вітоса і колишнього міністра внутрішніх справ д-ра Керніка, провідника польських соціялістів д-ра Германа Лібермана і інших, що втекли за кордон, щоб не відбути наложеної судом кари. Рефлекс цього амнестійного закону дав себе відчути на всіх вічах і конгресах польських людовців, чути його було і в часі минулорічного кривавого хлопського страйку польських людовців. Відбивався він відгомоном і у польській пресі, а навіть і в мурах польського сойму і сенату.

Вимога амнестії для „берестейців" є теж нині одним з моторів, що порушують амнестійну акцію у польському громадянстві, яка мабуть не ослабне, а навпаки ще і скріпиться коли уряд теперішнього режіму схоче приєднати собі людовців. А цього він напевне хоче, бачучи свої дотеперішні політичні невдачі у польському селі. З амнестією для польської політичної еміграції мусить прийти ширша амнестія.

На доцільність амнестійних законів є ріжні погляди в залежности від політичного, соціяльного, національного чи віроісповідного світогляду та приналежности до політичної партії, нації чи віроісповідання. Найчастіше стрічається думку, що амнестія лише на короткий час опорожнює вязниці з їх льокаторів, бо велика частина вкоротці вертається знову. Отже амнестія буцімто минається зі своїм моральним завданням — поправою вязнів даруванням кари. Частинно воно і так, але це ще не рація, щоб з приводу рецидивістів, що завжди були й будуть, не вводити в життя час до часу нових амнестійних законів. Ідучи льогічно за такою арґументацією, треба би скасувати у карному праві інституцію умовного звільнення або умовного дарування решти кари, що чейже вважається за один з найбільших здобутків новочасного карного судівництва.

Зрештою величезна більшість засуджених не є чейже вродженими злочинцями. Величезна більшість проступників в конфлікт з обовязуючим законом попала з приводу їх ненормальности життєвих відносин, яких найчастіше вони самі не завинили. Конфлікт і у висліді карні санкції спричинили нераз економічні кризи, як не менше і безліч щораз то нових — часто-густо сезонових законів, з якими більшість громадянства не мала навіть часу і змоги ближче зазнайомитися, а нераз і про них не знала. Накази і закази, між якими сьогодні мусить обертатися громадянин неодної держави, можуть зробити те, що Богу духа винний громадянин без ніякого злого наміру „зправа" чи „зліва" вдарить лобом об мур наказів і заказів і конфлікт і засуд готові.

Не кажемо вже про політичні проступки на національному чи соціяльному тлі. Тут „ремедура" шляхом амнестійних законів мусить бути доволі часта і тут рецидивістів є без порівнання менше як у світі кримінальних проступників. Зрештою назагал і кодексові кари є більші сьогодні як перед уніфікацією, а не без значіння є і строгий нині вязничний регулямін. Все те промовляє за тим, щоб вскорі провітрити в Польщі переповнені вязниці шляхом нової амнестії!

Д-р Степан Баран.

На переломі епох.

Сучасний історичний етап відзначається головокружним чергуванням подій та явищ. До речі та з користю для читаючої публики порівняти деякі характеристичні для цього нашого часу моменти з довоєнним часом і зробити спробу перспективного висновку на майбутнє.

Перша й основна признака сучасної доби є **непевність життя і майна.** Не маючи наміру ідеалізувати довоєнні часи, що мали теж свої темні сторони, треба сказати, що в рямках ясно і точно здефініованого, але щодо змісту ліберально інтерпретованого закону, для довоєнної людини стояли отвором можливости свобідного почину, свободи змагань, свобідного визнавання і голошення ідей та ідеалів. У господарській ділянці людина до війни була необмеженим посідачем свого індивідуального майна. Пашпортовий примус істнував тільки в царській Росії, а державне втручання у господарський процес передбачене було тільки на випадок вимкового стану, головним чином на час війни.

Позбавлювання прав громадянства на основі звичайного судового засуду, а навіть без ніякого засуду, як це тепер діється дуже часто напр. у Німеччині, Совітськім Союзі, Італії та в інших державах — річ у довоєнних часах майже беззприкладна. Без історичного прецеденсу є такі дальші факти та явища актуальної сучасности: заведення у Совітськім Союзі колгоспного невільництва; прикріплювання людей як бездушної машини до фабрик і заводів (аракчеївщина); безапеляційне забирання державою плодів праці громадян; масове вязнення по концентраційних та ізоляційних таборах з такими нелюдськими, варварськими методами, як напр. на Соловецьких островах у большевії; нищення домів молитви і церков, каплиць і монастирів, а в додатку переслідування священників, монахів і монахинь.

Колиб довоєнні, а навіть воєнні мерці могли встати з гробів і кинути оком на такі „досягнення" повоєнного часу, то хіба подякувалиб за такий „земський рай" і без жалю вернулисяб туди, звідки прийшли.

На господарськім відтинку в повоєнному часі діються не менші дива. Гріш — один з найголовніших обмінних засобів і забезпеки вартостей людської праці — отой, як у довоєнному часі говорено, nervus rei виконує тепер ролю коли не звичайного суспільно-господарського обману, то щонайменше ілюзії. Є ціла низка держав, яких валюта не має майже ніякого забезпечення, де твердий гріш є нецікавою бляхою, а паперовий друкованою бібулою. Під стосами цієї бібули, на яку громадянин розмінював свої реальні вартости, погребано безліч маєтків та людських екзистенцій не тільки в часі гомінкої інфляції, але й тепер, коли тиха інфляція в деяких державах є незаперечним фактом. Твердження німецьких нац.-соц. теоретиків, що гріш не мусить мати забезпечення у золоті, цінних паперах, або вартісних девізах, що, мовляв, гріш є собі тільки мірилом і покажчиком виконуваної праці — є побудовані на крихких основах і в німецьких обставинах є ці міркування типовим засобом виправдування прикрої дійсности. А коли не стане сировини до праці, яку вартість матиме друкований як гріш папір і забавкою яких дітей буде грошева бляха?

Друга признака сучасної повоєнної доби є **крайня нетолеранція у міжнаціональних і міждержавних відносинах.** Девізу диких часів і темних епох „сила перед правом" в багатьох державах утотожнено з державним інтересом, а теорія про расову вищість і нижчість довела до небувалих переслідувань і перекидування соток тисячів, коли не міліонів людей, як копаний мяч з одної країни до другої. Ломання і топтання міжнародного права у відношенні до покривджених долею народів і взагалі людських збірнот стало буденним, звичайним, хоч загрозливим явищем. Конфлікт між Апостольською Столицею і тотальними режімами на тлі сіяння расової ворожнечі, метушня довкола Чехословаччини через неполагодження національних проблем — це тільки вирывки з понурого образу дійсности.

А на ґрунті цієї дійсности маркантно [illegible]ються великі міжнародні явища і події:

1) большевизм і протибольшевицький [illegible] 2) вісь Рим-Берлін і французько-англійська [illegible]танта; 3) велико-британський імперіялізм і пробуджений до життя магометанський світ; [illegible] противенства інтересів японського імперіялізму з одного боку з інтересами совітського, [illegible]канського, англійського, французького та [illegible]тайського імперіялізму з другого боку. У [illegible]ку з цим маємо низку воєн: в Еспанії, в Китаї, на кордонах Манджурії і Кореї та стан подібний до війни в Палестині, коли не спиняватись [illegible]ше над перманентним воєнним станом, що від 20 років без перерви істнує на території Совітського Союзу між міліоновими загонами Чека [illegible] вічно активними, змагаючими до незалежности немосковськими народами, в першу чергу між червоною Москвою та Україною.

Третя признака нашої доби — **це небувале в історії людства зброєння усіх без винятку держав світу.** Озброюються і моторизуються [illegible] держави, втягаючи до цього навіть молодь від 14 року життя. Кожна держава — воєнний табор. Такого розцвіту воєнного промислу [illegible] який вкладається три четвертини всіх державних засобів і в якому днями й ночами, [illegible]ним темпом працюють десятки міліонів робітників і робітниць, не передбачив ніякий довоєнний мрійник і фантаст. І хто міг до війни [illegible]пустити можливість істнування у державах [illegible]личезних, на десятки кільометрів широких, [illegible] тисячі кільометрів довгих прикордонних областей, що найкращу землю замінять у [illegible]ний фортифікаційний ланцюг, як це [illegible] на большевицьких кордонах від Північного Океану до Чорного Моря, на французьких [illegible] німецьких кордонах — на так званих лініях Мажіно, Зіґфрід-Гінденбурґ і так далі і так далі — майже в усіх европейських державах? [illegible]вання, або обмежування у правах громадян [illegible] укріплених прикордонних областей — річ [illegible] то близька й відома.

Так виглядає у дзеркалі фактів і подій [illegible] повоєнного людства, людства найвищої [illegible]ріяльної техніки, до якої вспів дійти „[illegible] sapiens".

Для заокруглення цілообразу, [illegible] значити в білянсі того нового, що нам [illegible] повоєнна доба, ще деякі характеристичні [illegible]менти, що ріжнять її від передвоєнного [illegible].

До війни не гомоніло так голосно [illegible] самовизначення народів і ніхто не [illegible] левим націоналізмом". Не було Ліґи Націй [illegible] постійного роземного трибуналу в Гаазі [illegible]ло ніякої соціялістичної держави по [illegible] вітського Союзу і не було тотальних [illegible] Не було грошей без покриття, [illegible] що кількасот кільометрів і не було — [illegible] виповідження.

Повоєнні часи — це тверда школа [illegible] для окремої людини і для цілих народів, [illegible]ма бездержавних. У конвульсіях, від [illegible]ся увесь світ і в хаосі, який був початком [illegible] вселенної, родиться новий світ, інший від [illegible]єнного, ще не виразний зпоза [illegible] венств і, видається нам на перший [illegible] доречностей. На наших очах іде [illegible]ціяльних відносин глибше, між це без [illegible]вої аналізи можна завважити; [illegible] ясні обриси якогось іншого господарського [illegible]ду; моральні, етичні й фільософічні [illegible] перетоплюють в горнилі суперечних [illegible] в щось нове; потенція національного [illegible] зростає, часом у хоробливих ще [illegible] тична структура світу заломлюється і [illegible]вих форм для наладнання взаємин між [illegible]ми й народами. Стоїмо на грані [illegible].

Український нарід мусить [illegible] такім переломовім часі кожний день, [illegible] труд, навіть кожний удар має його [illegible] загартувати. Безупинною працею, [illegible] характерністю та жертвенністю мусить [illegible]тись і добути собі належне місце у світі [illegible]диться.

Батьки і діти під Прапор „Просвіт[illegible]"

Представники У. П. Р. у премієра ґен. Славой-Складковського

В четвер, дня 11. серпня ц. р., була у премієра ген. Славой-Складковського українська делеґація в особах представників УПР: Василя Мудрого, Степана Витвицького, Дмитра Великановича і голови „Просвіти" д-ра І. Брика в актуальних справах нашого зорганізованого життя у звязку з останніми подіями в тереі.

На представлення українських відносин у краю п. премієр заявив, що все докладно розгляне і видасть відповідні розпорядки. У розмові брав участь і директор політичного департаменту в міністерстві внутрішніх справ п. В. Жиборський.

З недавнього минулого.

Мої звязки з Радянською Україною у 1928—29 р.

(Докінчення).

УКРАЇНСЬКА АРМІЯ.

„...Територіяльне і національне будівництво армії... ще більше зміцнить звязок українського трудящого народу з армією. Правда, під цим оглядом справа посувається поволі, може надто поволі... На Україні це йде разом з поступом української держави взагалі..." (У. В. ч. 63. 10. III. 1928).

УКРАЇНСЬКА ЗАКОРДОННА ПОЛІТИКА.

„...української закордонної політики досі начеб і не було. Української закордонної пропаганди визвольної і соборницької, досі непомітно..." (У. В. ч. 57. 17. XII. 1927).

...диктує Україні необхідність більшої самодіяльности на міжнародньому терені..." (У. В. ч. 55. 19. XI. 1927).

„...політика Радянського Союзу супроти Річипосполитої Польської мусить бути політикою українською та білоруською і не може бути ніякою іншою..." (У. В. ч. 82. 15. I. 1929).

УКРАЇНСЬКІ КУЛЬТУРНІ ЗАВДАННЯ.

„...Не можна не побажати зокрема і дальшого розвитку Української Академії Наук, якій пасувало би якнайшвидше зайняти відповідне самостійне місце серед наукових Академій Світу..." (У. В. ч. 55. 19. XI. 1927).

„У. В." при кожній нагоді підносили авторитет українських національних культурних діячів: Ак. Д. Багалія (У. В. ч. 65. 3. XII. 1927), Ольги Кобилянської (У. В. ч. 57. 17. XII. 1927), Ювілей „Діла" (У. В. ч. 59. 14. I. 1928), Мих. Коцюбинського (У. В. ч. 67. 5. V. 1928), І. Франка (У. В. ч. 70. 16. VI. 1928), Лесі Українки (У. В. ч. 73. 1. XI. 1928), Марка Вовчка і інших, як теж західно-европейських культурних діячів таких як напр. Генрика Ібзена, фанатичного оборонця індивідуальности, або Іполіта Тена, відомого ворога французької революції.

УКРАЇНСЬКІ ЕКОНОМІЧНІ ДОМАГАННЯ.

„...Україна вже має свій буджет. Треба сподіватися, що розширення цього буджету... як найкраще відібється на інтересах України"... (У. В. ч. 55. 19. XI. 1927).

„...Більша самодіяльність України на внутрішньому і зверхньому економічному терені дозволить їй краще використати свої економічні можливости..." (У. В. ч. 55. 19. XI. 1927).

ПРОТИ МОСКОВСЬКОГО ВПЛИВУ НА УКРАЇНІ.

„...У своєму непохитному переведенні українізації уряд матиме всю підтримку трудящих українців чи то в краю, чи то за кордоном..." (У. В. ч. 62. 25. II. 1928).

„...Чи не є такою контрреволюцією постійний та занадто вже довготривалий саботаж в ділянці українізації на Радянській Україні? В деяких колах спостерігається в цій справі якийсь саботаж, свідомий чи несвідомий, якийсь підозрілий бюрократизм, що не може нас турбувати..." (У. В. ч. 69. 5. VI. 1928).

ЗА УКРАЇНСЬКУ ПРОПАҐАНДУ ЗА КОРДОНОМ.

„...Мова йде знову про українську пропаганду за кордоном... покликані до цього єдино [illegible] органи української держави... Досі нічого не чувати про діяльність українського товариства звязку з закордоном... Натомість бачимо такі явища як плякати з вуглем з російського [illegible] волозбору.

...Чужинці моглиб у Кельні бачити, що українська преса має другорядний, краєвий характер в такій державі, що зветься СССР

...Київська і харківська преса мала б штамп провінціяльських чи бретонських листків... Вже час це припинити..." (У. В. ч. 64. 24. III. 1928).

„...В програмі журналу „Радіо-Магазін", Харків, подається під заголовком „Росія"... Харківським органам, що відають українізацією, не вадило би подбати, щоби таких випадків української пропаганди під маркою „Росії" за кордоном не було..." (У. В. ч. 80. 15. XII. 1928).

„...Ми ввесь час говоримо про „український" вугіль, бо походить він з нашої території... Як за царя так і тепер воно виходить, для французів існує лише Росія, а „Донец" так мовити, під „російською окупацією"..." (У. В. ч. 63. 10. III. 1928).

„...Чехи, словаки, серби, кроати і словінці... виставили скарби свого мистецтва. А украніці? їх нема..." (У. В. ч. 63. 10. III. 1928).

„...Ми, що відвідували тільки радянських вистав за кордоном, часто-густо з сумом мусіли констатувати деяке нехтування, сказалиб ми, української республики..." (У. В. ч. 68. 19. V. 1928).

„...(Пресова вистава в Кельні) — з ріжних оглядів булоб на нашу думку краще і доцільніше якби Україна мала свій окремий відділ на виставці, як мають там нації і держави в десятеро менші від наших..." (У. В. ч. 71. 2. VII. 1928).

Зясовуванню історично-ідеольоґічних баз суверенности Української Держави при кожній нагоді „У. В." давали чимало місця.

Так „У. В." проводили анальоґію між договорами Андрусівським (1667 р.) та Ризьким (1921 р.), що заключені між тими самими партнерами, розділили Україну (У. В. ч. 59. 14. I. 1928), а про Переяславський договір (1654 р.). „У. В." писали: „...українська сторона натомість бачить в переяславському акті тільки союз міжнароднього характеру між Україною і Московщиною і... який можна розвязати в якихсь означених обставинах". (У. В. ч. 86. 23. IV. 1929).

Коли СССР підписав **пакт Келльоґа**, то „У. В." виступили проти цього, бо „пакт Келльоґа боронить існуюче статус-кво в Европі...." (У. В. ч. 73. 1. IX. 1928).

„У. В." непропорціонально розширили „огляд преси" і ніби то критикуючи тутешню пресу, перепачковували таким чином на Радянську Україну в цьому розділі великі шпальти української національної преси за кордоном.

Між ріжними радянськими чинниками українськими і неукраїнськими не було одностайної оцінки можливого збройного конфлікту на західних кордонах України, хоча ця евентуальність була дуже реальна і її поважно брали під увагу. Як я вже вище писав, цей момент, що міг бути для української національної сторони найсприятливіший для відбудови української суверенної держави, творив одну з найважніших баз нашої акції і тому зрозуміло, що цьому як і ідеї Соборности України „У. В." присвятили так багато місця (У. В. ч. ч. 55, 57, 59, 63, 65, 67, 68, 69, 70, 73, 78, 80, 82, 85, 86, 89, 91 і др.).

Вплив „У. В." на Радянській Україні був реальний і немалий і він просочувався в ріжні верстви, урядові чи громадські Радянської України. Для ілюстрації відгомонів статтей „У. В." в цілком ріжних сферах вистачить двох таких прикладів.

Французькі урядовці згідно з інформаціями совітського посольства в Парижі — на посвідках (карт д'ідентіте), що видавали совітським громадянам, завжди писали — „руський". „У. В." ще в липні 1927 р. запротестували проти цього і вимагали від радянського полпредства відповідних змін. Тому, що цей протест не дав результатів, то „У. В." вдруге в різкій формі ствердили, що „радянська союзна дипльоматія досі не дала французькому урядові відповідних нових пояснень" та звернулися до Харкова „з домаганням поробити відповідні заходи, щоби українське громадянство признавали за кордоном Союзу, зокрема тут у Франції" (У. В. ч. 81. 1. I. 1929.).

Цей лист викликав дуже гостру виміну думок між Харковом і Москвою (тоді це ще було можливе) у висліді якої совітський посол у Парижі Довгалевський мав чимало прикростей.

Ще більший заколот публичного характеру викликав проголошений в „У. В." отвертий лист до М. Горкого (У. В. ч. 72. 19. VII. 1928) в якому кваліфікували цього нового тоді совітського кумира смішним чорним вороном валуєвщини та прилучували його до руської чорної сотні.

Внаслідок цього, на Україні письменник Слісаренко закинув в листі Горкому те, що останній вчився по „Іловайському",*) а коли М. Горкий приїхав до Харкова то українські письменники зустріли його в будинку Блакитного дуже неприязно і промовець Постоловський просто сказав, що „воно" („непорозуміння", про яке писали Українські Вісти) внесло деякий холодок в наші взаємини..."

Такий був справжній зміст „Українських Вістей", що твердо й непохитно прямували до реалізації постулятів суверенности української держави.

Найбільш прикрою для мене самого необхідністю було вміщення кількох статтей, що йшли в розріз з настроєм українського закордонного громадянства, а іноді може навіть і ображали його почуття. Але це, як і пустодзвін та зверхня полуда большевицької фразеольоґії були тим необхідним митним тавром, без якого „Українські Вісти" з їх самостійницькими гаслами не мали би доступу на Україну.

Наклад „У. В.", що ішов на Україну, все збільшувався, газетна адміністрація навмисне не задовольняла іноді всього попиту або передчасно не звернути особливої уваги непотрібних чинників. Засмальцовані числа часопису ходили по руках, за деякі примірники платили (так нпр. за „Винниченківське" число) по 10 карбованців.

* * *

Минав час.

Акція наша настільки успішно розвивалася, що в кінці 1928-го року було на часі відвідати Україну. Через Литву і Латвію і під охороною чужинецького пашпорту в жовтні 1928 р. я виїхав в подорож.

Не можу тепер в коротких словах передати того всього, що я бачив і чув, всю силу вражінь щасливих і радісних, нещасних і гірких, що я „чужинець" пережив за цих пару тижнів на своїй, але чужій землі.

Пізніше, коли почалася нагінка на все українське і українців арештували лише за те, що вони українці, багатьом у застінках Д. П. У. закидували як найбільший злочин зустрічі зі мною, „відпоручником закордонних ґенштабів та Закордонного Комітету У. П. С. Р." (!!!) Байки, що стали вже стереотипними для Совітів! Одначе, характеристичне для совітських відносин є те, що деякі з моїх старих знайомих, з якими я справді не бачився (М. Шраг та інші) признавалися перед слідчим Д. П. У. не тільки до нарад зі мною, але навіть і до „змови". Дотого я на Україні навмисне бачив тільки людей, що смішно було би їх всіх зараховувати до „змовників"; конспірації я вчився у старій школі ще за царських часів.

Я повернувся до Західної Европи з новим припливом сил та рожевими надіями, яким, на нещастя на цей раз не судилося здійснитися.

Багато ріжноманітних вражінь та споминів збереглося у мене в памяти з тієї доби. Із зустрічів з тими, що вже не живуть М. О. Скрипник залишив у мене радше приємне вражіння — ідейний комуніст і свідомий українець, він щи-

---

*) Шкільний підручник історії за царських часів.

ро вірив, що в тій системі було місце для реалізації українських національно-державних постулятів і на цьому тлі він фактично переживав трагедію. Він з гордощами нагадував, що був передплатником „Ради“ до війни, що, як відомо, в тодішніх часах було найкращим свідоцтвом української свідомости. Натомість, П. Любченко, якого я близько знав ще з визвольних часів, сильно і некористно змінився на становищі совітського достойника.

Одного разу, коли я їхав до Льондону разом з одним з видатніших західно-українських політичних діячів, на пароплаві трапилася пригода, що могла була скомпромітувати всю нашу справу.

* * *

Проходив 1929 рік.

Поволі змінялася в нашу некористь міжнародня ситуація.

Українці при стерні влади чи поза ним показалися за слабі, щоб повернути колесо розвитку подій в нашу сторону. Зарисовувалося вже відпруження на західніх кордонах України, а з ним знову відходили в туман будуччини ті можливости, що були такі близькі. Ставало ясним, що поліпшення лінії Москва—Варшава, позначатиме в московській політиці погіршення лінії Москва—Харків.

Внаслідок цієї нової ситуації як теж і спеціяльного, нещасливого збігу обставин, я відчув, що грунт підомною хитається.

„Пролетарська Правда“ вмістила гостру статтю проти націоналістично шовіністичних „У. В.“ Мементо!

Були й інші загрозливі познаки.

В липні 1929 р. я виїхав на вакації до Італії: Відїзджаючи я вже майже напевно знав, що випустив останнє число „У. В.“ За якийсь час я довідався з римських часописів про сензаційну втечу через паркан посольства всесильного радника Г. Беседовського, що був відповідальним за „українську акцію“ в Парижі.

В мій альбом „на прощання“ дістав я кілька почесних свідоцтв. „Українські Робітничі Вісти“ в Вінніпегу (комуністична ґазета) присвятили мені як „національному провокаторові“ (!) велику статтю. „У. Р. В.“ кидали мені почесне обвинувачення в тому, що я вів „У. В.“ як націоналістичний орган.

„Вістник Союзу Українських Громадян у Франції“ (ч. 4. 10. IX. 1929), за редакцію якого відповідав комуніст Жагайдак, що діставав інструкції від совітського посольства, помістив таку резолюцію II-го Зїзду „Сугуфу“:

„Зїзд свідчить, що „У. В.“ підупали в очах робітництва за керуванням Севрюка. Шкідник, спекулянт Севрюк зрадив ідеольоґічну лінію, провокаційно провадив ґазету. Тому Зїзд висловлює недовіря Севрюку, знимає його з редактора „У. В.“ і виключає зі „Сугуфу“ як руїнника“.

Ця резолюція мала тільки декляративне значіння, бо до „Сугуфа“ я не належав, а газету, як я вже вище сказав, я фактично закрив вже пару місяців тому, бо час і нові обставини вимагали вже інших форм боротьби за самостійну Україну.

Олександер Севрюк.

Що писало „Діло“ 50 років тому.

Середа, 15 (3) серпня 188[illegible].

КОНКУРЕНЦІЯ МИРА І ВІЙНИ.

Під таким наголовком містить „Діло“ передову статтю, в якій стверджує на підставі промов англійського премієра Сальсбері й італійського міністра освіти Босселі та на підставі інших фактів і настроїв, що „мир нині далеко більше закріплений, як цього можна було ще недавно сподіватися. „А все-ж — пише „Діло“ — від часу до часу охоплює якийсь [illegible] народи Европи і все нагадується непевність ситуації. Це зовсім природна полоха, яку зроджує, що так скажемо, конкуренція мира з війною. Нині взяв верх мирний настрій, щоб може вже завтра воєнні вісти потрясли до глибини всі уми в Европі“.

ЮВИЛЕЙНЕ ФІЯСКО.

„Тепер вже і російські часописи признають, що ювилейне торжество в Києві зробило фіяско. „Кievлянинъ“ ось як пише: „З жалем мусимо признати, що наше торжество 900-літнього ювилею введення христіянства на Руси зробило — взагалі сказавши — фіяско, бо ані місто Київ не підготовилося відповідно до святкування торжества, ані на торжества до Києва не приїхало відповідне число російських і славянських гостей“.

ІТАЛІЙСЬКА ПОРАЗКА В АБІСИНІЇ.

з Массави повідомляють, що в бою під Сагаміт італійці потерпіли велику поразку. В бою згинуло чотирьох італійських старшин, а пятий пропав без вістки.

Ґенеральний наступ японців у Китаю.

Японські війська, що оперують в полудневій частині провінції Шансі витиснули рештки китайських військ з північного берегу Жовтої ріки. Нова японська офензива почалася 7. ц. м. Під Чан-Тіен-Чен японські війська заатакували китайський відділ з 3.000 людей. Дня 9. ц. м. японські відділи зближилися до Ментсін на північнім березі Жовтої ріки знищивши кілька китайських відділів. Одночасно японські відділи заняли Лієнтсін на східнім березі Жовтої ріки розгромивши китайське військо. В найближчому часі японські війська опанують зовсім провінцію Шансі.

20 ЛІТАКІВ НАД ГАНКОВОМ.

ТОКІО. Двацять японських літаків бомбардувало сьогодні Ганков.

ЗЛУЧЕНІ ДЕРЖАВИ І В. БРИТАНІЯ ВІДМОВИЛИСЬ ВІД ПОСЕРЕДНИЦТВА.

Домеї повідомляє: Амбасадор Злучених Держав Джонсон та амбасадор В. Британії Кер відповіли відмовно на пропозицію Чанкайшека посередничити в китайсько-японському конфлікті.

БУНТ ПОЛОНЕНИХ КИТАЙЦІВ.

Коло 300 полонених китайців збунтувалося в концентраційному таборі на терені міжнародньої концесії в Шангаю і намагалися втекти. Підчас бою з міською поліцією було 15 китайців важко ранених, 52 легко ранених. Лад привернув щойно відділ змоторизованої поліції, що вжила слізних бомб.

—o—

Присилайте передплату.

ЛІТЕРАТУРНИЙ КОНКУРС „ДІЛА“ Ч. 20.

Л. КРУШЕЛЬНИЦЬКА.

Студентський флірт.

4

Повільний англійський вальс чергується з крикливим американським фокстротом, щоб перейти в панке еспанське танго. Веселка рефлекторів щораз то іншим світлом заливає салю: синявою, багром, зеленю, фіолетом.

Богданові швидко „відбили“ Ліду. Вона переходить від танцюриста до танцюриста весела, оживлена, розтанцьована, а може лише таку вдає? В якомусь моменті її очі зустрілися з Марковими. Вклонився — відклонилася. Стільки всього. Він досі не попросив її танцювати! Увесь час танцює з іншими. Та нехай! Коли він волів „їх“, ставить їх вище від неї. Видно, має скромні вимоги.

Довкола щасливі люди. Ось Марійка з Ґеником — світа за собою не бачать! Закохана пара! Як довго? Поки не зявиться якась „вона“ або „він“. Дурні!

Яке гарне це танго „Блакитне небо“! Так хотіла Ліда танцювати його з Марком. Цеж „наше танго“. При ньому ми так багато собі сказали. А тепер, з ким то він танцює? З тією поганою Галькою? Вона десь щаслива, що дістала такого танцюриста, розглядається, чи всі бачать з ким то вона танцює. А Марко, навіть такій дурній Гальці старається приподобатись! Обридливий Касанова! Кожи тільки спідничка! О! Тепер щось говорить про мене. Треба вдавати веселу, говорити, говорити...

— Богдане! Так добре мені з Вами, так хотілось би...

— Що? Що, Лідочко? Я такий щасливий, я зїв би Вас.

Хлопчисько притиснув Ліду з цілих сил до себе та його уста впилися в її білу шийку.

— Що ви робите? Ви нечемні! Лишіть мене! Де ви є?!

Ліда вирвалася з Богданових рук і вибігла з салі. Та у дверях від коридору хтось їй уклонився.

— Чи можу просити? Вибачте, що прошу тут на коридорі, але Ви такі все окружені, що я не міг до Вас добитися.

— О! Не шкодить! Ви прийшли дуже в пору. Ходім!

Ліда неспокійним зором шукає по салі. Чи Марко бачив це? Ох, який сором! Деж він? Галька сидить сама, а Марка нема. І Богдана теж. Що сталося? Таж Марко не бачив цього! О! вже йде! Знов до Гальки! Ну, певно, перепросив на хвилинку і вже знов вертається. Чому ніхто цієї Гальки не відібе Маркові? Видно ніхто не лакомиться на ті худі кости. А вона щаслива! Певно шепоче йому: „Я так хотілаб побачитись з вами сам-на-сам!“ Мужчина ніколи не випускає оказії з рук. Чому не має скористати? Подлий! Ну! Нарешті кінець! Ґа, свинство! Вони йдуть на другу салю! Ще їм мало?! Як так, то я тобі, Марку, покажу щось краще!

— Пане магістер! Може підемо до бару?

— О-о-о? Дуже радо! Там так симпатично. Я сам не мав відваги вам запропонувати, але як ви... там самі танга на гармошці і що найважніше темно, можна притиснутись...

— Худоба! — подумала Ліда, а танцюрист так і не дочекався відповіди...

*

В барі невтомний гармоніст грає [illegible] дня одне й те саме танго: „червоні“ чи „блакитні“ троянди! Декілька пар старається затанцювати в сам куток довгого, вузького бару й коли хтось дотепний згасить світло [illegible] нагода попробувати поцілуватися або [illegible] близько нахилитися до вуха, як не можна [illegible] всіх. Це потриває хвилину, бо зараз [illegible] ються голоси: світла!, світла! І тоді треба [illegible]ко вертатись до давнього „фасону“.

Ліда нераз тут була з Марком. Тепер [illegible] болю прикро згадувати про це, а ще [illegible] опинитись тут з отим новим знайомим, [illegible] вона навіть добре не приглянулася. Все [illegible] Краще вже він, ніж Богдан! Може буде [illegible]ший! Танцюють.

Але Ліда не хоче зашиватись у куток [illegible] вона танцюватиме тут з краю, щоб Марко [illegible] бачив її тут як увійде. А увійде напевно, [illegible]ка його затягне. Але чому його нема? [illegible] веі її шукати! Нагорі тепер, здається, [illegible] ють в бічній салі теж — чомуж не [illegible] А, ось він! І знов з тією Галькою! Зовсім [illegible] го не робить собі з мене! Вже танцюють [illegible] ється в сам кут! Ах, падлюка! І такого [illegible] ника я мала любити? Та Галька [illegible] ся в нього! І наставить йому до [illegible] свої вічно заслинені уста. Фе!

— Ходімо звідсіля!

— Чому? Тут так добре!

— Як добре, — то лишайтеся, а я [illegible]

Ліда залишила ошелешеного танцюриста [illegible]рі і побігла до буфету.

— Три лямпки вина!

— Прошу дуже! Для кого?

— Для мене!

На превелике здивування [illegible] пань з комітету — Ліда випила душком [illegible] чарки, залишаючи за собою гострі [illegible] коментарі в роді: „Нинішня молодь [illegible]“ [illegible] пють“ і „До чого то вже доходить [illegible]“

(Докінчення [illegible])

—o—

Економічний огляд.

Збіжеві проблеми.

Дневник Законів ч. 56 з 6. ц.м., що саме прийшов до Редакції, містить заповіджений уже давніше **закон** про засоби для підтримки господарсько оправданих цін рільничих продуктів.

Подаємо тут **скорочений зміст** цього голосного в останньому часі закону. І так: в арт. 1. впроваджує він оплату від житньої, пшеничної і ячмінної муки та пшеничних і ячмінних круп; підлягають оплаті згадані артикули, не вважаючи на те, чи вони випродуковані в краю чи привезені з закордону. Впливи з цих оплат призначені для регулювання цін ростинних, а відтак і звіринних сіль.-госп. продукції. Арт. 2. виключає від оплат муку і крупи, призначені на спожиття продуцентом чи його працівником та на експорт. Спосіб контролі устійнять міністерства відповідних ресортів. Арт. 3. вказує, хто має обовязок платити згадані оплати, а саме: **всі підприємства (фізичні і правні особи), які перемелюють збіжжа.** Арт. 4 окреслює висоту оплати: 3 зол. від 100 кг. муки чи круп. Висоту устійнює міністр скарбу в порозумінні з міністерством рільництва, а побір її заряджує тоді, коли пересічна ціна жита за 20 чергових днів нотування на варш. біржі і пересіч нотувань упродовж останніх 3 днів винесе нижче 20 зол. за 100 кг. Арт. 5 згадує про майбутній розпорядок, який устійнить ріжні подробиці. Арт. 6 говорить про спеціяльне конто в покищо неозначеній ще кредитовій установі, де будуть збиратися оплати; арт. 7 — про місячні дотації держави в висоті половини вплявів; арт. 8 — про органи, які розпоряджатимуть зібраними при помочі оплат засобами; арт. 9 — про звідомлення зі зужиття квот. Три чергові артикули (10, 11 і 12) містять **карні санкції**, а саме: арт. 10 каже, що хто зменшує оплату, належну за муку або крупи, підлягає карі в 20-кратній висоті зменшеної оплати і конфіскаті муки чи круп, а знову арт. 11 грозить тим, що свідомо продають, купують, переховують або перевозять муку чи крупи, на яких тяжить проступок з арт. 10, або помагають у продажі чи вкриванні карою 10-кратної оплати і конфіскаті товару. Врешті арт. 12 грозить загальною карою неслухняним у висоті 3.000 зол. Арт. 13 віддає юдикатуру дотичного арт. 10 і 11 судам, а арт. 12 — заг. адміністрації. Арт. 14 — виконання закону доручує мін. скарбу і рільництва. Останній арт. 15 подає, що закон має силу в 30 днів після оголошення.

*

Як повідомляють з Варшави — міністерства скарбу і рільництва спішним темпом підготовляють **виконавчий розпорядок** до збіжевого закону. Відбулись конференції з делеґатами госп. самоврядування, млинарського і пекарського промислу, Союзу Експортерів Збіжжа, тощо, та зібрано **багатий матеріял.**

Нема сумніву, що реалізація збіжевого закону скриває дуже багато труднощів. Важко передусім схопити власне запотребування продуцентів. Запроектовано введення **карток для власної консумції.** Диспонентом і контрольором цих карток мав би бути солтис. Та цей проєкт викликав чимало застережень (особливо коли мова про нові функції для солтисів) уже на нарадах в міністерстві рільництва.

Треба зазначити, що **для українського села** розподіл контингентів муки і круп для власного вжитку продуцентів адміністраційною владою може стати **новим інструментом** для дошкулювання менше милим для цієї влади сільським продуцентам. І **не ще більше насторожує нас до появи збіжевого закону, який** — правда — з одної сторони йде в напрямі поліпшення цін сіль.-госп. продуктів і тим представляє позитивну сторінку, то з другої сторони далеко вперед посуває інтервенціонізм держави, накладаючи нові пута на господарську діяльність громадян.

*

Збіжеве питання розглядає тепер преса в Польщі **дуже пильно.** Заткуалізували його не тільки жнива і збільшена подача збіжжа на ринку, але також „неоправдана" (як висловлюються фахові кола) знижка цін збіжжа і вага того, як у дальшому буде формуватись ціна на краєвому ринку.

Зреферований вище закон, який має підтримати рентовність збіжевої господарки, вважають хлібороби одним із важніших своїх здобутків. Держава — мовляв — створила врешті якесь **мірило**, довкола якого може вже кружляти господарська її політика. „Буде вже тепер мірило — пише „Дзеннік Познанські", — яке вкаже, коли треба звільнити натиск шруби податкової чи зобовязань, коли прикоровляти пільги й охоронні зарядження, коли не можна відкладати відвовженевої акції, тощо. Хлібороби вірять, що уряд дальше витягатиме відповідні висновки з факту устійнення границі оплатности і перестерігатиме відповідні заключення в практиці".

Але поява збіжевого закону покищо не зміняє прикрого для хліборобів факту **знижки збіжевих цін.** Закон цей ще не ділає, а й тоді, коли зачне ділати, не матиме негайно впливу на формування цін. Через те хлібороби сильно занепокоєні положенням на збіжевому ринку, що **під впливом заграничних цін і алярмів про великі врожаї**, скриває небезпеку дальшої знижки цін. Союз Палат і Організацій Рільничих натискає на уряд, щоб цей інтервеніював на збіжевому ринку (закупи для апровізаційної резерви, тощо), але уряд не вважає покищо відповідним дати щось більше, як зворот мита і то в визначеній вже висоті (4 чи пак 7 зол.) та реєстрові і зачетні кредити. Переконанням уряду мабуть є те, що пише „Ґазета Польска" в числі з 11. серпня у передовиці „Збіжжа на цензурі". А пише вона м. і. ось-що: „Коли тільки перша хвиля подачі збіжжа ульокована буде на зовнішньому ринку або в краю, можна сподіватись, що нагромаджені фінансові засоби з титулу нового закону про оплати від муки і круп позволять у дальших періодах на скріплення акції систематичного впливу на звишку ціни збіжжа в напрямі економічно оправданої норми, щораз більше відриваючи ту ціну від дня експортової реляції".

Згадана ґазета взиває наприкінці, щоб заховати **багато розуму і зимної крови** в обличчі спадку збіжевих цін. Вона оптимістично дивиться на дальший розвиток подій, хоч широко обговорює цілу низку „невідомих" (консумція свіжова і краєва, здержливість хліборобів у подачі, тощо), які матимуть на цей розвиток свій вплив.

Український продуцент збіжжа повинен не **залишати** без уваги виглядів на кращу ціну, що їх скриває м. і. теж зреферований нами закон і на ринок кидати **тільки** ту кількість збіжжа, яку в дану хвилину кинути мусить.

Н-вич.

Кредитові установи в Чехословаччині
підчас і після кризи.

Дані, подані нижче, частинно запозичені з друкованих джерел, частинно ласкаво уділені мені п. д-ром Ф. Земаном, генеральним директором Центрального Союзу сільсько-господарських кооператив у Празі. Дані ці говорять про тяжкі хвилини, які переживали кредитові установи Чехословаччини під час світової кризи у рр. 1929—1936. Вони також говорять про відношення після світової кризи діяльності цих установ взагалі, та установ, що працюють для сільського населення ЧСР зокрема.

Кількість усіх кредитових установ Чехословаччини, що оголошували свої звідомлення (установи капіталістичні, суспільні та кооперативні) досягала в р. 1936 — 8.097; з цієї кількости на сільсько-господарські кредитові кооперативи припадало 5.677.

Загальний біланс на 1. січня 1929 р. 7.555 кредитових установ досягав 88.283 мілійонів ч. к.; загальний біланс на 1. січня 1936 р. 8.097 кредитових установ перевищував суму 91.100 мілійонів ч. к. Загальний біланс 5.677 сільсько-господарських кредитових кооперативних організацій: а) „капмелічок"-райфайзенок, б) позичкових кас системи Шульце-Деліч та в) Центральних Союзів кредитових кооператив досягав на 1. січня 1936. р. суми 11.447 мілійонів ще тоді, коли біланс 5.301 кредитових установ на 1. січня 1929 р. досягав ледви 10.000 мілійонів ч. к.

Найсповажнішими позиціями цих білянсів є вклади. В загальній масі кредитових установ Чехословаччини, починаючи роком 1920, вклади ці невпинно ростуть (хоч правда — продовж кризи вони росли за рахунок відсотків, що їх дораховувано до вкладів). Цей зріст помітається особливо в сільських кредитових кооперативах. Останні до світової кризи притягали до своїх кас вкладів на суму, що складає поверх 8% усіх фінансових засобів Республики, тоді, коли після кризи цей відсоток підскочив аж до $12^{1}/_{2}$%. Це вказує, що за час кризи довіря населення до кооперативних кредитових організацій значно збільшилося.

З другого боку, вклади в приватних банках не проявляли такої тенденції до збільшення, як вклади до кредитових установ суспільних та особливо — до кооператив. Ось напр. у 1929 р. до акційних банків внесено 19 мілярдів ч. к. вкладів, а до суспільних та кооперативних кредитових організацій — 16 мілярдів ч. к. Зновуж в 1936 р вклади до приватних банків досягали 29 мілярдів ч. к., а до інших кредитових установ — 62 мілярди ч. к. Це вказує на більше довіря населення до суспільних та кооперативних кредитових організацій, а помітне воно не лишень у ЧСР, але і в інших країнах.

Одначе, коли приняти на увагу відсотки, що їх щорічно дораховують до вкладів (за час кризи вони дали майже 9 мілярдів ч. к.), то вийде, що суми вкладів в багатьох кредитових установах за час кризи не збільшилися, а навпаки — зменшились. Але проте кількість вкладчиків за тойже період кризи піднялася у всіх кредитових установах. В 1929 р. було 9.400.000 рахунків по вкладах, а в 1936 — вже 11.000.000. Кількість вкладчиків у сільсько-господарських кредитових кооперативах в 1920 р. була коло 1,200.000, а в 1936 р. піднялася уже до 2,500.000. Та пересіч вкладів за добу кризи впалась: у 1929 р. вона була 4.570 к. ч. а 1936 р. — 3.928 ч. к.

На збільшення тяготіння, а можливо навіть довіря, населення до кооперативних кредитових установ мали свій вплив деякі факти, передовсім — вищий відсоток з прибутків, що виплачували кооперативні кредитові установи своїм вкладчикам. У цьому відношенні приватні акційні банки платили найменше, а саме: 56.4% своїх прибутків; „кампелічки"-ж навпаки платили найбільше, тобто 75.6%.

Більше довіря вкладчиків до кооперативних кредитових установ, ніж до акційних приватних банків можна пояснити також і тим, що видатки (персональні та матеріяльні), що необхідні є для ведення кредитової установи, були значно менші в кооперативах, ніж у приватних банках. У відношенні до загальної суми повірених фондів, ці видатки складали в 1929 р. в приватних банках 1.8%, а в кредитових установах 0.77%. У 1936 р. ці видатки в приватних банках знижуються аж до 1.58%, а в „кампелічках" падають аж до 0.46%.

Проф. С. Бородаєвський.

(Дальше буде).

—o—

Господарська всячина.

— Ледь день появиться розпорядок дотично увостатуування **Харчевого Комітету** при міністерстві рільництва. В ньому **сцентралізовані будуть агенди апровізації краю.**

— Про теперішню конюнктуральну ситуацію Польщі висловив свій погляд **проф. А. Крижановський** в інтерву з редактором „Політики". Він підчеркнув, що розвиток конюнктури в Польщі залежний у великій мірі від політики уряду. Вона може запобігти погіршенню ситуації, або її приспішити. А ця політика тепер хитка.

Між 5. і 9. вересня п. р. відбудеться в **Варшаві парляментарно-господарський конгрес.** Англійська Палата Громад визначила вже на цей конгрес багаточленну делегацію.

— Низка промислових підприємств у **судетській** області рішила перенести свої заведення до Праги.

— Зл. Держави П. А. осягнули 2. серпня п. р. **рекордову кількість монетарного золота, а саме** вартости: 13.020.1 мін. долярів.

— Як подає „Agence Economique et Financiere", у Франції є **величезний попит на золоті монети.** Приватні особи платять несамовиту надвишку, яка **доходить до 50% ринкової ціни золота!** Завдяки цій премії в цілій Франції розвинулась торговля монетами, як ніколи досі.

Сторінка без політики.

Край, де продають пообобирану бульбу

І ДЕ НЕМА КЛЕПСИДР.

Кожний, хто приїде перший раз до Франції, відразу запримічує ріжницю буденного життя у Франції та в нас. Ця ріжниця за сильна, щоб її не можна було відразу запримітити. Перш усього зовсім інакше відбувається там праця. Люди може працюють загально менше, як у нас, зате працюють усі та незвичайно інтенсивно. Зовсім буденне нпр. явище таке, що муж працює десь у місті, жінка веде крамницю, фризієрню, робітню, гостинницю або пансіон. Навіть як жінка працює десь на місті, то господарку веде вона сама, бо домашньої прислуги в нашім розумінні там майже не знають. В кожнім разі домашня прислуга — це привілей людей справді заможних і багатих.

ГОТОВІ СТРАВИ.

Правда, французька господиня має таке облегчене завдання, що це ведення господарства не є для неї ніяким клопотом, ні трудностями. В кожній харчовій крамниці можна дістати вже зварені страви, які треба тільки пригріти. Ріжниця в ціні між сирою яриною та вареною дуже невеличка. Бульбу купують пообобирану вже машиново. Мясо дають спекти до першої ліпшої пекарні. За спечення платять 20 сот. Чи в таких випадках праця господині справді не є сильно обмежена? При тому слід відмітити, що мужчини у Франції зовсім не мають того фальшивого сорому й займаються господаркою нарівні з жінками. По закупи ходить здебільша мужчина. Він виносить сміття і він теж дуже часто миє начиння.

Домашня прислуга у Франції, зокрема в Парижі дуже дорога. В домах середньо-заможних працює звичайно лиш т. зв. принагідна помічниця, в інших випадках до праці приходить раз на тиждень послугачка до грубшої роботи й вона бере 5 франків за кожну годину праці. Постійну служницю можна стрінути лиш в багатих домах, в яких вона дістає платню, що рівняється платні доброї урядничкн та крім того постійний додаток на вино.

МІСТО БЕЗ ПОХОРОННИХ КЛЕПСИДР.

Автім не лиш у домашнім господарстві видно інші звичаї. Чужинця дивує завсіди те, що він ніколи не бачить похорону на вулицях Парижа, не бачить теж на мурах похоронних клепсидр.

Похорони відбуваються в Парижі як усюди, бо люди скрізь вмирають. Одначе похорони в Парижі відбуваються у приспішеному темпі й тому важко їх запримітити. Караван змоторизований — за ним їде великий автобус, що везе всіх учасників похорону.

Клепсидр зовсім нема, тільки рідня небіжчика розсилає повідомлення про смерть та про дату похорону. Перед домом жалоби уміщують повідомлення, при чому катафальок стоїть найчастіше... у брамі дому. Посмертних згадок некрольогів у часописах теж нема. Є тільки рубрика, в якій подають усе: народини, весілля і смерти.

„Техніка" весіль теж зовсім інша. Перед церкву заїздить великий автобус гарно прибраний квітами. З автобусу висідають молодята, їх рідня й весільні гості. Цілий весільний похід уставляється парами й так входить до церкви.

НЕ ТРЕБА „МЕЛЬДУВАТИСЯ".

Просто неймовірні там мешканеві умовини. Як хтось хоче, може й 20 літ шукати даремне якоїсь адреси.

Адресового бюра нема. „Мельдуватися" не треба, в ніякім домі нема спису льокаторів, на дверях нема таблички з назвиськом. Найбільше ініціяли мешканця можна побачити на соломянці. Мешкання не мають чисел. Докладніші інформації подає все сторожиха. У своїм мешканні кожний собі пан і може з мешкання викинути навіть поліцію. Цікаве, що коли поліція когось арештує напр. в гостинниці, то не входить до кімнати. Поліція жде в голю, аж підозріла людина вийде з мешкання.

В КІНІ ВІЛЬНО КУРИТИ.

Курці можуть себе в Парижі вважати найщасливішими, бо там вільно курити в кожнім кіні. Кожний фотель, кожне крісло має свою попельничку і дим чомусь там зовсім не шкодить підчас сеансу. Правда, після світової війни пробували завести в кінах заборону куриння, одначе та заборона викликала бурю протестів. Напр. один із фільмових критиків написав таку рецензію:

„Не знаю, яка була ця фільма, бо в кіні не вільно було курити і я маючи до вибору Мері Пікфорд та папіроску, зовсім не надумуюся... виходжу".

Чоловік, що перебув годину під водою.

Магометанин Раман Бей, який сам називає себе „чудесною людиною Єгипту", який теж студіював кільканацять літ науку йогів, піддався перед кількома днями в Льондоні оригінальній пробі.

Раман Бей перебув цілу годину під водою, без якоїнебудь шкоди для здоровля. Факір почав свій експеримент від того, що спершу відмовив довшу молитву, відтак заткав собі воском ніс та вуха. Уста залишив без ніякого забезпечення. Тоді, у присутности членів комісії та сотень глядачів египтянина вложили до вузької, герметично зачиненої скрині і в тій скрині спустили на дно плавацького басейну.

Кожна нормальна людина вмерла би за кілька хвилин, задушившися. Однак йог попав у транс і коли по годині витягнули скриню й відчинили ненарушені печатки, Раман Бей викликував враження мертвого. Колиж йому вийняли віск з носа й вуха, по кількох хвилинах він почав віддихати, чимраз глибше.

Коли лікарі слідкували за живчиком, Рамана напоїли гарячим молоком, годину пізніше „чудесний чоловік Єгипту" виглядав якби „ніколи нічо".

Далі лікарі ствердили, що вже по двох годинах ні серце, ні живчик не зраджував найменшого сліду перебутої проби.

Дослід Рамана Бея викликав у Льондоні величезну сензацію. Раман Бей заповів, що він готов свій експеримент повторити в кожній хвилині.

„Балігу".

Це назва створена спеціяльно в Америці на означення свого роду реклями, що послуговується перебільшеними формами. Якщо зважити, що в Америці недільні видання деяких часописів-щоденників виходять у 250 сторінках друку, з того більше як 100 присвячених реклямі, то ясно, що щоби в такій масі оголошень звернути чиюнебудь увагу на якусь реклямовану фірму, то треба вживати найріжнороднійших засобів і форм оголошування. Таким чином зродилося іноді карикатуральне переборщування в реклямі, якій американці дали прізвище „балігу".

Таке саме діється в ділянці радієвої реклями. В Америці істнує 561 приватних радіостацій, які спирають своє істнування майже на приходах із реклями. Тому теж 90 прц. радієвих програм присвячують реклямі. Та це не скучна, піснями чи дотепами перетикана реклямa нпр. як польських радіостацій, але з талантом написані скечі, в яких перед мікрофоном виступають слави американського мистецького літературного й акторського світу.

Відки взялася назва „Балігу" для переборщеної реклями, ніхто не знає. Одначе сьогодні — це найбільш поширене слово в Америці. Словом „Балігу" називають усі реклямові обітниці, які переступають межі правильної, звичайної спроможности.

„Балігу" — означає суперреклямy, яка намагається приголомшити всю раціональну реклямy й уживає найдивогляднійших задумів. Напр. виступи ґерльсів на льокомотиві мають розреклямувати лінію Трансконтіненталь Експрес. Нпр. обвішують конфекційний дім від верху до землі цілими горами плащів, одягів і т. д. Якийсь фармер уладив ревію красунь на тлі величезного стіжка бульби, щоб таким [illegible] зареклямувати консументам виплекану на [illegible] фармі бульбу.

Суперреклямa через непоребірчивість та [illegible] вогляідність своїх форм почала викликувати [illegible] акцію в американськім громадянстві, яке [illegible] має багато зрозуміння для потреби зовнішніх ефектів, противиться надмірному переборщуванню.

До боротьби з такого роду реклямою [illegible] ступив часопис „Балігу", який уже сьогодні має поверх 100.000 передплатників і є чи не єдиним часописом в Америці, який обходиться без реклями, хоч його назва є теж свого роду реклямою.

ВОРОГ ПОДАТКОВИХ ЕКЗЕКУТОРІВ.

Незвичайно грізний мексиканський бандит, який був став справжнім пострахом населення, популярно відомий під прізвищем „Ель Талярін", дав про себе знову чути. Його справжнє назвисько є Енрік Родріґез. Він нападав на податкових екзекуторів, відбирав їм гроші та [illegible] що вони противилися, обтинав їм уха, [illegible] шав.

Довгі роки він був пострахом податкових екзекуторів та урядовців. Перед трьома [illegible] ми він спалив живцем одного екзекутора [illegible] же два роки гонила за Ель Талярінoм [illegible] та ніяк не могла його зловити. Якийсь час, [illegible] ли поліція наступала йому сильно на п'яти, [illegible] закінчив свою діяльність, одначе тепер [illegible] знову про себе знати.

Як подають поліційні комунікати, бандит зявився в околицях Куернавака та порозсилав листи з погрозами до податкових екзекуторів, домагаючися окупу. Вістка про нову появу бандита, якого вже вважали небіжчиком, викликала серед податкових урядовців і серед [illegible] населення Куернаваки правдиву паніку.

—o—

ВЕСЕЛЕ

ШКІЛЬНА ЗАДАЧА 8-ЛІТНЬОЇ ДІВЧИНКИ.

„Кіт. Кіт розмножується через свої [illegible] які є 9 днів сліпі. Потім дістають очі, а [illegible] ми опікується або літає по дахах з котами [illegible] тики дуже втішні і займаються клубком [illegible] або іншими забавками. Потім вони [illegible] вити миші, при чім не чути їх пазурів. [illegible] короткі і гостро закінчені для слідження [illegible] шей. Врешті миш виходить з нори. [illegible] пару разів перебігти, заки її зїсть. Кіт [illegible] ний ріжним футром. Буває електричний [illegible] гласкається його навідворіт. З заду за [illegible] диться хвіст щораз тонший, аж на кінці [illegible] ся. Внаслідок своїх пазурів є дуже [illegible] і лазить по деревах, де ловить яйця для [illegible] малих".

ЦЕРКОВНА ПЕРЕШКОДА.

Одна дуже велика злісниця [illegible] смертній постелі. Її муж, який хоче [illegible] тій хвилині приподобатися своєю [illegible] питається, з ким він має оженитися по її [illegible]

— А про мене, женися навіть і з [illegible] мамою! — відповідає зі злістю хора.

— Це неможливе, бо на це не позволяє [illegible] ковне право, тому, що тепер маю її [illegible] жінку.

КУХАРСЬКА ПІДГОТОВА.

Кухарка: Хотілаб я знати, на що [illegible] взяла від мене кухарську книжку?

Покоївка: Хоче приготовитися, бо [illegible] трішнім фестині має продавати [illegible] баски.

ВЖЕ НЕ ТРЕБА.

— Чи панство цього року не [illegible] якої лікувальної місцевости?

— О, ні, наша донька вже має [illegible]

НЕОПРАВДАНЕ ОБУРЕННЯ.

— Пане! Дивитеся на мене як на [illegible] дурня!

— О, навпаки, уважаю вас за [illegible] го відгадувача думок!

У ШКОЛІ.

— Івасю, якого роду є яйце?

— Залежить, прошу пана, що з [illegible] лізе, когутик чи курочка.

ВИСТАНЕ.

А.: Я ще не чув про жінку, що [illegible] ревомовцем. Все говориться і [illegible] про мужчин.

Б. (пантофляр): Борони Боже [illegible] доставало! Жінки й так за багато [illegible]

Роковини перемоги над большевиками

ТА ТЕРНОПІЛЬСЬКІ ЕНДЕКИ.

Дня 15-го серпня Польща святкує роковини т. зв. „Чуда на Вислою", тобто перемоги над большевиками, що в 1920-ому році доходили вже до самої Варшави. Внаслідок польської внутрішньо-політичної ситуації так склалося, що ці роковини стали святом, яке у великій мірі використовує для своїх маніфестацій теперішня опозиція. Отже в першу чергу „Стронніцтво Людове", з яким іде ППС, звязує з цими роковинами у своїх маніфестаціях домагання амнестії для свого голови Вінцентого Вітоса, що саме тоді, в часі війни з большевиками і битви над Вислою був головою польського коаліційного уряду.

Ендеки — т. зв. „Стронніцтво Народове" — використовують ці роковини на свій спосіб. Очевидна річ — згідно зі своєю ідеольоґією та програмою, яка наказує при ніякій нагоді не поминути українців. Ось дістали ми до рук летючку тернопільського відділу „Стронніцтва Народового". Все в ній є: і „боротьба з викраданням польських душ на кресах", і „боротьба з українським сепаратизмом", і „збунтоване банди українське, і „гайдамачизна", і „жидокомуна".

„Це день спроби — читаємо у цій летючці — й мобілізації сил польщини, яка завтра чином вирішить так, як цього вимагає інтерес Польщі. Поляки мусять правити Польщею без явної чи скритої спілки з жидами або т. зв. українцями."

Це все у звязку з роковинами битви над Вислою, тої битви, в якій — тернопільські ендеки мабуть про те забули — брали участь та кровавилися за перемогу над большевиками також частини армії Української Народньої Республики. Чи лиціює польським гурра-патріотам довідуватись щойно від українських „гайдамаків", що в польській воєнно-історичній літературі є м. і. велика книжка ґен. Тадея Кутшеби про похід на Київ у 1920. році, участь у ньому українських військ та його політичне підложжя!

До іншої катеґорії належать вже рефлексії, що летючка з такими зворотами свобідно перейшла цензуру.

„Булоб злочином не підготовлятись".

Нова знаменна промова Мусолінія.

При кінці військових вправ в Абруццах відбулася військова ревія у присутности короля й Мусолінія. По ревії Мусоліні виголосив таку промову:

„Старшини, підстаршини, капралі, вояки й чорні сорочки! Його королівська високість, король і цісар уповажнив мене, щоб вам виявити його найширіші похвали. Ви всі вояки, заслужили на цю похвалу. Підчас цих вправ виявили ви свою карність, велику витреваліcть на труди і високий рівень вишколу. Не могло зрештою бути інакше. Належите до нової італійської молоді, зорганізованої під ліктoрським символом, що здобула імперію. І як ваші товариші, маєте лише одну амбіцію: носити зброю в службі батьківщини. В часах, коли в кількох частинах світа гремлять гармати, булоб божевіллям обманювати себе, булоб злочином не підготовлятись. Ми себе не обманюємо і підготовляємося".

НОВИЙ ТИП ШВИДКОЇ ВІЙНИ.

Італійський публіцист, Гайда, пише на сторінках „Джіорнале д' Італія" у звязку зі згаданими військовими вправами, що нові італійські воєнні засади спираються на концепції швидкої і вирішної війни. Ці засади відповідають вповні італійським умовинам, що куди багатші на людський матеріял і духові вартости ніж на залізо, золото і бензину. Зате демоплютократії спочивають на великих запасах заліза, золота і бензини, але не мають більших людських сил, що зменшуються в наслідок обмеження уродин і тому є за довгою війною, що є статичною і позиційною.

На свято охрещення Руси-України.

ВОЛИНСЬКІ ВИДАННЯ.

Свято 950-ліття охрещення Руси-України з незалежних причин відбудеться на Волині скромніше, ніж повинноб відбутися хочби з огляду на близьке сусідство безбожників та й на безупинну роботу льокальних безбожницьких гнізд — чужих агентур.

В кожному разі місцева духовна влада подбала, щоб ширші українські православні маси мали відповідну ювилейну лектуру. „Церква і Нарід", орган волинської духовної консисторії, умістив статтю архиепископа Олексія „Слово на день 950-ліття охрещення Руси"; проф. І. Власовського статті: „Шляхи ширення християнства на території України", „Християнство на Україні за перших князів", „Охрещення Руси і християнство за кн. Володимира Великого", „Християнство за Ярослава та його наступників", „Джерела християнства на Руси" „Початок єрархії в Києві" (чч. 7—14); О. Цинкаловського статтю „Сліди християнства на Волині до Володимира Великого" (чч. 11—12); прот. Г. Боришкевича: „Від кого св. князь Володимир і наші предки прийняли християнську віру"; В. Островського: „Під знамя хреста", повість з часу охрещення Руси-України й інші.

Накладом видавництва „Церква і Нарід" вийшли окремими книжками, брошурками й метеликами:

1. В. Островський: „Під знамя хреста", повість. Кремянець. 52 ст.
2. О. Цинкаловський: „Сліди християнства на Волині до Володимира Великого".
3. Прот. М. Тучемський: „Життя й діяльність святого рівноапостольного князя Володимира та охрещення при ньому Руси-України", Кремянець. 32 стор., 9 ілюстрацій.
4. „Що дав Володимир Великий українському народові". Кремянець, 16 стор., 1 ілюстр.
5. Чому св. Київ не святкує 950-ліття свого охрещення?. Кремянець. 16 стор., 1 ілюстр.
6. Церква наша мама. Кремянець, 12 стор. 1 ілюстр. (для дітей).
7. Побожні пісні-молитви на 950-ліття охрещення Руси-України. Кремянець. Метелик, 4 стор.
8. Що дало українському народові християнство й що дає йому безбожницький комунізм. Кремянець. Метелик, 4 стор.
9. Чому св. Київ не святкує 950-ліття свого охрещення?. Кремянець. Метелик, 4 стор.

Треба додати, що всі ювилейні видання видавництва „Ц. і Н." випущені гарно, на доброму папері й доброю мовою. Х. Х.

—o—

З польських справ.

ПОЛЬЩА ВИСТУПИТЬ З ЛІҐИ НАЦІЙ?

Аґенція „Стефані" подає: В Парижі кружляють поголоски, що Польща рішила не виставляти своєї кандидатури на черговій сесії Ліґи Націй та рішила зліквідувати свою постійну делеґацію при Лізі Націй. Політичні кола Парижа думають, що це перший крок до виступлення Польщі з Ліґи Націй.

НАРАДИ ОЗОН-У.

Дня 11. ц. м. почалися у Варшаві триденні наради головної ради Озону. Наради відкрив ґен. Скварчинський. Опісля почалися праці двох комісій: рільної та освітньо-виховної. 14-го ц. м. відбудеться у Варшаві зїзд сільських діячів Озону.

По широкому світі.

Над Естонією кружляв 20 хвилин большевицький літак, хоч його обстрілювала протилетунська артилерія.

Президент Латвії Ульманіс затвердив номінацію на послів Латвії в Берліні і Брюселі. До Берліна поїхав пос. Крівіенс, до Брюсель д-р Ельтерс.

Коло Аляндських островів кружляли два совітські підводні човни. В Гельсінґфорсі з цього приводу велике обурення.

З початком вересня виїздже до Европи єгипетський міністр закордонних справ Фатал Яґія і відбуде низку конференцій в европейських столицях.

До Льондону приїхав уже шеф турецької морської місії сотн. Саїд Гальмад на переговори у справі будови воєнних кораблів для Туреччини.

Мусоліні прийняв ген. Конті і членів італійської місії, що вернулася з Далекого Сходу, де підписала низку господарських договорів між Італією, Манджуко та Японією.

Британський уряд вислав протестаційну ноту до уряду ген. Франка у справі двократного нальоту на британський корабель „Лейк Люґано".

През. Рузвельт запросив норвеського престолонаслідника кн. Олафа на відкриття норвеського павільону на нюйорській світовій виставі в 1939. р. Кн. Олаф прийняв запрошення і виїде до Америки зі своєю дружиною.

Французький амбасадор у Токіо склав протест проти бомбардування французької катедри в Японії японськими літаками.

Нова перемога національних військ у полудневій Еспанії.

ЧЕРВОНІ ПРИЗНАЮТЬСЯ ДО НЕВДАЧ.

В полудневій Еспанії на фронті Естрамадури національні війська перервали фронт червоних між ріками Гарґалігою і Гвадіяною на відтинку довгім 16 км. Крім Каза де дон Педро здобули національні війська Росалес Медіяс, Месас Гранде, Родіяля та багато інших важних стратегічних місцевостей. **По упадку місцевости Гелешаль почали національні війська наступ на Альморшон, важний стратегічний вузол між Естрамадурою, Андалюзією і Сіюдад Реаль.** Червоні боронилися дуже завзято, але мусіли віддатися, бо їх окружили відділи ген. Кейпо де Ляно. Тепер відділи південної армії віддалені ледви 30 км. від Альмадену, де є великі копальні ртути. Тому до Сіюдад Реаль прибули вищі старшини, щоби підготовити оборону. Провінцію Сіюдад Реаль прилучено до воєнної смуги. Розліплено відозви з покликом до населення, щоби взяло активну участь в обороні.

ДАЛЬШІ НАСТУПИ НАЦІОНАЛЬНИХ ВІЙСЬК.

Офіціяльний комунікат головної кватири ген. Франка подає, що **національні війська йдуть вперед і зайняли Сієра Санта Мадалена та здобули багато полонених і воєнного матеріялу.** При тому ворог потерпів важкі втрати.

На фронті Естрамадури **національні війська пішли 8 км. вперед, займаючи становища, які панують із півночі, полудня й заходу над Кавеца дель Бує.** Ворог залишив 800 полонених і багато вбитих. Нац. війська займають лінію Пуерто-Ленсіно—Валь де Кавальос—Сієра де Оса—Ріо Щухаз. Летуни бомбардували побережжа Ґандії та військові обєкти Валенсії.

Барсельонський офіціяльний комунікат подає, що червоні війська відбили два ворожі наступи на Пієдрас де Аольо.

„Ворожі наступи на наші позиції на правому березі Сеґре довели до легкої зміни лінії. На східнім фронті републиканці відбили ворожі наступи на відтинку Гвазалявару й вирівняли становища. На фронті Естрамадури ведуться завзяті бої в околиці Кавеца день Бує. Урядові війська вдержали становища".

АНГЛІЯ ПРОТИ ВИСИЛКИ ІТАЛІЙСЬКИХ ВІЙСЬК ДО ЕСПАНІЇ.

Англійський шарже д' афер у Римі Чарльс відвідав у середу італійського міністра закордонних справ Чіяно і **звернув йому увагу на те, що Італія далі помагає генералові Франко. Шарже д' афер підкреслив, що французький уряд згідно з пляном неінтервенції льояльно замкнув піренейську границю, хоч цей крок часто стрічався з гострою критикою в самій Франції. Тому французький уряд в дуже тяжкому положені.** Сер Чарльс зазначив, що виконання пляну неінтервенції є передумовиною виконання англійсько-італійського порозуміння. Якщоб виявилося в майбутньому, що закиди правдиві, що італійці далі помагають ґенералові Франко, то це вплинулоб відемно на плян неінтервенції взагалі і на вигляди англійсько-італійського порозуміння. Гр. Чіяно обіцяв розглянути закиди, про які нічого не знає. Ці самі завваги передано італійській амбасаді в Льондоні.

— **250 зол. гривни за чорну стяжку.** Повітове староство в Самборі покарало Івана Руд[illegible]ського зі Старої Ропи за ношення чорної стяжки на ювилейній відзнаці „Просвіти" трьома тижневими арешту з заміною на 250 зол. гривни. Від цього рішення покараний вніс відклик до окружного суду в Самборі.

— **Вибух найденої гранати.** В Рудці Мирин[illegible]кій, пов. Ковель хлопці Микола Суляк і Петро Гаврилюк найшли на полі гранату зі світової війни, яку почали розбивати камінням. Граната вибухла і на місці згинули: Суляк, Гаврилюк і Сергій Данилюк. Тяжко ранені: І. Омелянчук, [illegible] Поставчук, Ст. Данилюк і Ст. Гаврилюк. Тяжко ранених перевезли до шпиталю.

— **Зміна назв німецьких місцевостей в Галичині.** Окрема комісія підготовила вже проєкт зміни назв усіх німецьких місцевостей в Галичині, як цього домагалася польська преса, що вела кампанію проти німецьких назв кількадесяти місцевостей в Галичині.

— **Два смертні присуди.** Окружний суд засудив на кару смерти 37-літнього Андрія Ма[illegible]нюка, який знасилував 8-літню Станиславу Максимів, а опісля вдушив її. Той сам суд засудив 31-літнього робітника Федька Дякова, який [illegible] Ступниках б. Рогатина із досі не вислідженим спільником напав задля грабежі на хату [illegible] Дробіцького та вбив Магдалину Дробіцьку.

— **Львівська хроніка.** При вул. Зиблікевича ч. 23 повісилася невідома жінка. При ній найшла поліція леґітимацію на прізвище: [illegible] Мікуш, 60-літня жінка емеритованого [illegible]. — З помешкання купця Генрика Манґля при вул. Жовківській ч. 43 злодії вкрали столове накриття і кримський плащ вартости 3.000 зол. — [illegible] вул. Беліняків кінь копнув хлопця Здіслава [illegible]тоня, якого відвезли до шпиталю св. Софії.

— **Краєва хроніка.** Недалеко Мостиск найшли на полі тіло невідомого мужчини. Судово-лікарська комісія ствердила, що він згинув від удару в голову. Зі знайдених документів виходить, що вбитим є 24-літній Михайло Бере[illegible] Купнович Старих, пов. Рудки.

— **Жінка зі серцем у правому боці.** До [illegible]стоцького лікаря д-ра Крамажа зголосилася пацієнтка, яка нарікала на недомагання серця. Лікар ствердив, що серце цієї пацієнтки находиться по правім боці, печінка по лівім.

— **Вже наперед означили** число населення. Москва призначила новий спис населення [illegible] січня 1939 р. Москва заповідає, що спис [illegible]вить, що в СССР живе 169 міліонів населення. Цікаве як Москва закриє у загальному [illegible] факт, що в Совітській Україні померло в [illegible] 6 міліонів селян від пянової голодівки.

— **Смерть двох молоденьких українських летунів.** Два молоді українці з Кліфтон Гайтс [illegible] Філядельфією Микола Мандзик і Павло [illegible] полетіли літаком до Ню Йорку. Оба [illegible] гайскул і мали по 17 років. Оба теж були [illegible]рами летунами. Вони хотіли літати, хоч [illegible] було хмарно і дощ. Мандзик керував [illegible] що піддетів ледви на 125 стіп і [illegible] летуни згинули. Їх поховали у Філядельфії на українському католицькому цвинтарі [illegible]

Ревіндикація.

В селі Старий Олексинець, кремянецького повіту, відбулася перед кількома днями ревіндикація православної церкви та передання її римокатоликам. Цю церкву побудували українці в 1756 р. Місцеве українське населення постановило побудувати нову церкву і тому зорганізувало вже будівельний комітет.

„Газета Польска" з 11. 8. ц. р. подає, що в селі Погость Загородський, пинського повіту, на зарядження поліського воєводи та рішення міністерства В. Р. і О. П. ревіндикували православну церкву та віддали її до вжитку римо-католикам. Та церква була довший час замкнена, а це з цієї причини, що в селі була друга православна церква. На даху згаданої церкви виросла береза а на бані під хрестом зробили собі гніздо бузьки. Хто допустив до такого занедбання церкви, „Г. П." не говорить.

—о—

СПАЛИЛИ ДВІРЕЦЬ У ПАЛЕСТИНІ.

Арабські активісти підпалили минулої ночі зазначений двірець в Бітір під Єрусалимом. На дорозі Наблюс—Єрусалим знайшли забитого араба. На дорозі Яфа—Єрусалим знайшли вбитого жида.

НОВИНКИ.

— **ПОДАЄМО ДО ЗАГАЛЬНОГО ВІДОМА, що всякі оповістки про загальні збори, концерти, відчити, товариські сходини, посмертні згадки та вістки особистого характеру міститимемо тільки за оплатою. — Адміністрація „Діла".**

— **Ліки подешевіють.** Від 10. вересня ц. р. мають подешевіти на 10 відсотків усі ліки і специфіки. В цій справі появився вже окремий розпорядок міністра суспільної опіки. В ньому є спис 100 лікарств, що їх аптики обовязані продавати по власних цінах. Ці лікарства призначені в першій мірі для безробітних і безземельних.

— **Хто виграв на льотерії.** В нинішнім тягненню Клясової Льотерії впали м. і. такі більші виграші: 150.000 зол. на ч. 68400, 50.000 зол. на ч. 63924, 15.000 зол. на ч. 77635, 10.000 зол. на ч. 53522, 65437, 5.000 зол. на ч. 36838, 45249, 53894, 88114, 146869, 2.000 зол. на ч. 208, 1306, 11627, 12660, 53742, 99167, 105243, 1.000 зол. на ч. 23389, 27117, 49901, 60506, 73183, 78880, 72571, 89111, 151891, 500 зол. на ч. 3506, 13784, 23428, 34974, 46270, 50816, 54737, 64667, 77426, 81712, 84474, 89217, 100762, 107784, 110260, 112398, 139800, 146316, 147156, 155454, 154638.

ЙОСАФАТ НАЗАР. 2

Як промовила Ґреця до української душі.

М. Посацький відвідав у своїй мандрівці 10 памяткових місць і характеристиці кожного присвячено окремий розділ. Свої враження він доповнив щедро спогадами та міркуваннями, які додають книжці вартости і роблять її ще цікавішою. Спокій мяткої олімпійської рівнини пригадує йому пережите в рідному селі дитинство, грецьке село нагадує Гребенів, грецька загорода — гуцульське вориння, грецька хата — хатину в наших горах, де живуть люди зі своєю твариною; на вид істмійського каналу пересувається авторові перед очима вся історична традиція процеминерскіп, іде мандрівник старою дорогою в Спарті, то він уявляє собі, що тою дорогою втікала віроломна Олена з Парисом, на мікинській землі виринають з Гомером, Софокля і Айсхиля про долю Атрідів і злочини їх роду; невинна ясноволоса дитина на коринтських звалищах пригадує читані колись у Гомера вчинки високодумного та лицарського Белерофонта, того прекрасного Йосифа старогрецької біблії, і трагедію страшної в помсті жінки, демонічної Медеї, вину і покуту хитрого Сизифа, і душевні страждання старогрецького Гамлета, царенка Ілкофроиа. А часть ті особи і дії з далекої давнини і з казкової правдивини авторові перед очима так живо, що годі йому іноді пізнати, як каже, де кінчається дійсність, а де починається твір уяви.

От оглядаючи Олімпію бачить автор багатолюдний збір з усіх кінців грецького світа, чує його гамір, віддих; при Артемідиній божниці над Евротасом у Спарті, на тому місці, де сікли прутами спартанських юнаків до крови, щоб вони звикали переносити біль, ввижається авторові, ніби попри ходили ті юнаки до води охолоджувати пекучі рани, і чує їх важкий віддих і плюскіт води, що нею обливають собі поранене тіло; в театрі в Епідаврії прислухується увлеченій виставі трагедії, приглядаючися боротьбі людини з демонами, бачить, як людина не може перемогти і гине, бо за слаба.

Переживання автора ріжні своєю якістю і натугою; у Дельфах переживав автор жах, у звалищах Мікен і Тиринта — жах і почування величности, в руїнах замку Містра — сум, як у царстві смерти, у Спарті — спочування до трагічної долі спартанців і щире відчуття тієї кривди, що зробила їм історія, осудивши, що не внесли вони нічого в культуру, коли тимчасом були це єдині повновартісні люди в стародавній Греції що внесли безцінний скарб у мистецтво життя, показавши людству вартість сили волі і самопанування, спочутливий жаль викликає пригад політичного життя давнього грецького народу, що наділений великими дарами фізичними й душевними був покликаний Божим Провидінням створити у ріжних ділянках культури величні речі, але впав через слабість характеру свого загалу; тепле спочуття має автор до теперішнього грецького народу, що силкується двигнути із довголітнього [illegible]ду, з матеріяльної та моральної [illegible] неволі; разом із грецькими мистцями [illegible] кращим світом, а для всієї стародавньої [illegible] чує вдячність за передані нам у спадщині культурні цінності. Назагал мандрівник [illegible] веселих переживань на вид памятних [illegible] останки на атенському Акрополі, [illegible] тенон, виявляють якусь таку свою[illegible] глядач не сумує, але радіє з того [illegible] лишилось іще там; всі інші руїни [illegible] з давніх часів розбуджують сум [illegible]

Почування при огляданні грецької [illegible] ди теж не однакові: є такі краєвиди, [illegible] дять почування величности, є й такі, [illegible] мають холодом, а то й жахом, одні [illegible] лянхолію, інші викликують удивлення [illegible] як звичайно, то почувається [illegible] вій грецькій природі щасливим. [illegible] одному місці книжки той щасливий [illegible] ось як: „Це світло, ясність, [illegible] вітря, пах квітів, спів жайворонка [illegible] шні — вливається в наші груди [illegible] нас надземний спокій і радість. [illegible] кусь памятну хвилину, якої [illegible] можемо. У нашій душі щось [illegible] почуваємо себе зміненi, [illegible] і без будучини, без долі, що [illegible] Нічого не думаємо і живемо [illegible] відчуваємо спокій і почування [illegible] на цьому місці стоїмо. Гарні [illegible] сять нашу душу у вищий світ [illegible] щують нашу душу і дають нам [illegible] смертність".

Чейз, Па. Микола Мандзик наняв був літак в Коншогокен, щоб літати у дні своїх 17-тих уродин.

— **Англійський міліонер оженився з „русинкою“ з Ню Йорку.** Молодий англійський міліонер з Льондону Вівіян Орстер, оженився в Парижі з 19-літньою Павлиною Спяк, донькою лемка робітника, з 71-ої вулиці у Ню Йорку. Він належить до „старорусьских“ товариств. Павлина Спяк пробувала щастя в Голівуді, але не досягнула того чого хотіла і поїхала до Льондону. Там співала в аристократичнім кабареті, де залюбився в ній 20-літній син великої англійської компанії Гомонт, Вівіян Орстер.

— **Льондон має понад 8 міліонів населення.** Англійська преса подає статистичні дані про населення Льондону в 1937. р. При кінці минулого року Льондон мав 8.234.000 мешканців. Приріст населення минулого року був дуже незначний. Надвишка уродин над смертністю невелика, досягла 5.000 осіб.

— **Найздоровше населення.** З даних турецького статистичного уряду виходить, що в Туреччині живе 6.241 осіб, які мають понад 100 літ, з того 3.985 жінок і 2.256 мужчин. Вони живуть здебільша у східних провінціях. Туреччина має 3,160.367 жонатих і 3,305.967 замужних. Це є ніяка несподіванка, бо в Туреччині мужчини мусіли зрезиґнувати з гаремів і тому б. гаремові жінки фіґурують у статистиці, як замужні. Туреччина начислює крім того 1,050.000 вдовиць і 110.500 вдівців. Розведених 37.765 жінок і 13.173. мужчин.

— **Землетрус в Італії і Венезуелі.** В середу пополудні в околицях Реджіо відчули землетрус. Між мешканцями повстав переполох. У ночі відчули мешканці м. Квіто у Венезуелі 11 сильних струсів землі. Дах епископської палати завалився. Ближчих вісток про катастрофу покищо нема.

— **Пошесть малярії.** В болгарськім порті Відин вибухла гостра пошесть малярії. На цю недугу занедужало 2.500 осіб, себто 10 відсотків населення.

— **Вмер професор Фробеніюс.** В Італії вмер відомий німецький етноґраф, проф. Лео Фробеніюс, провідник 12-ти наукових експедицій до Африки, з яких привіз багато наукових матеріялів великої ваги. Мав 66 літ.

— **Італійська преса проти мішанців.** „Корієре делля Сера“ звертає увагу, що в Міляно вродилося недавно кілька дітей, батьками яких є китайці та італійки. Щоденник домагається, щоб у майбутньому рішуче запобігти уродинам дітей мішанців.

— **Новий щасливий лет понад Атлянтійський Океан.** В середу в год. 19.30 вилетів з летунського майдану в Берліні літак „Кондор“ до лету понад океан до Нюйорку. Трасу 6.397 км. літак перелетів за 25 годин і в четвер в год. 20.53 прилетів до Нюйорку. Літак летів пересічно 255 км. на годину. Летун сотн. Генке в розмові з журналістами заявив, що від половини Атлянтику була дуже гарна погода. Щойно недалеко побережжа Нової Фундляндії літак мусів боротися зі сильним вітром. Підчас лету зужив літак 9.000 літрів бензини, маючи в запасі ще бензини на 1000 км. лету. На привитанні „Кондора“ в Ню-Йорку прибув відомий летун Вількінс. В суботу 13. ц. м. літак „Кондор“ вертається до Берліна.

— **Шпигунська психоза в Англії.** Німецька преса пише, що жертвою шпигунської психози, що запанувала в Англії падають німецькі служниці та ґувернантки, яких є в Анґлії коло 8 тисяч. Англійці масово звільняють німкинь зі служби по домах. Німецьку домову службу в Анґлії, що згідно з німецькими постановами щодо громадян Німеччини, які мешкають за кордоном, мусіла зголоситися до німецьких станиць, підозрівають у шпигунстві. Кампанію проти німецької служби в Анґлії почав соціялістичний „Дейлі Геральд“, що як пише іронічно „Дойче Альґемайне Цайтунг“ — бачить в німецькій амбасаді централю німецької розвідки в Анґлії, куди німецька служба носить свої інформації. Німецька преса гостро осуджує цю кампанію проти німецьких служниць.

— **Землетрус знищив три села.** Підземні струси у Венезуелі тревають далі. Три села, положені 25 км. від міста Квіто, знищені.

— **Добробут у Швеції з кожним роком кращий.** Шведська преса ствердживе з радістю, що в 1937-38 зросли доходи Швеції рекордово і сягають 1.237.000.000 корон. В останніх двох роках доходи у Швеції збільшилися на 35%. Преса підкреслює, що цей факт причинився до розвитку культурного життя і зросту життєвої стопи цілого громадянства.

— **Викручування від військової служби.** Французька судова влада впала на слід широкої афери новобранців і наказала арештувати одного з визначних французьких змагунів копаного мяча Бен Олі. Арештований змагун викрутився від військової служби під притокою, що має слабке здоровля. Одначе йому не перешкоджало брати участь в багатьох спортових змаганнях. Французька преса пише, що влада зацікавилася теж іншими змагунами, звільненими від військової служби з огляду на поганий стан здоровля.

— **Ріжні вісти.** В Тієн-Тсіні напала ватага комуністів на вязницю і випустила на волю 200 вязнів комуністів. Підчас погоні японського відділу дійшло до боротьби з утікачами, підчас якої 10 комуністів згинуло, 80 помандрувало назад до вязниці, решта втікла. — До Перчах над озером Вертер у Каринтії прибув б. еспанський король Альфонс, де буде два-три тижні. — Наймолодший син през. Рузвельта рішив займатися торговлею. Незадовго буде працювати в одному з великих маґазинів у Бостоні як субект з тижневою платнею 18 долярів. — Посадник Трієсту Павло Салем подався до димісії тому, що є жидом. Обовязки посадника виконує його заступник.

Дописи.

СТАНИСЛАВІВ.

З організаційного життя. Минулого тижня відбулися сходини „Супруга“, на яких голова матірного т-ва Л. Ясінчук виголосив реферат п. т.: „Службовницькі справи“. В обширному рефераті торкнувся прелеґент всіх справ, якими члени „Супруга“ цікавляться. Велике враження на слухачів зробило ствердження, що загал службовників не дбає про себе, бо не можна інакше назвати факту, що поза „Супругою“ находиться ще коло 9000 службовників. Всіх членів „Супруги“ є коло 1000. Це безперечно має велике значіння в випадках, коли „Супруга“ має забирати слово в імені всього українського приватного службовництва. Не дивно, що службовики не мають ще досі таких прав, які могли би мати. Дуже докладно говорив п. Ясінчук про завдання „Супруги“ внутрі т-ва й на зверх. Одні й другі завдання великі й поважні. „Супруга“ поставила собі за мету перевиховати громадянство: внутрі своїх членів, а слушними домаганнями в справі забезпеки службовика усе громадянство. І тому дивно й прикро, що багато службовиків не всилі зрозуміти завдань „Супруги“. Вони через свою відсутність у рядах членів утруднюють Проводові переводити в життя слушні домагання, що їх службовики ставлять своїм хлібодавцям. Після реферату відкрито дискусію, в якій забирало слово багато присутних. Порушено безліч важних справ, особливо питання збірних договорів, що з незрозумілих причин зустрічається з труднощами у тих, від яких реалізація його передусім залежить. П. Ясінчук надіється, що ще восени цього року таки вдасться „Супрузі“ перевести збірний договір в життя. Багато місця заняло питання, чи до „Супруги“ приймати фізичних службовиків. Переважала думка, що не можна тих службовиків лишати без опіки, і треба булоб створити при „Супрузі“ секцію фізичних службовиків. На запити вичерпно відповідав п. Ясінчук. Сходини виказали, що „Супруга“ починає набирати щораз більшого значіння в національному житті і з кожним роком закріплює свій авторитет. А як ще з тих „диких“ 9000 службовиків вдасться якусь частину втягнути в уладні ряди, — „Супруга“ безперечно стане тоді найсильнішою нашою організацією. Це залежить від самих службовиків.

Офіційне відкриття торжества 950-ліття хрещення України відбулося в нашому місті в четвер минулого тижня. Вечором, в год. 18-тій відправили в каплиці ОО. Редемптористів молебен, підчас якого о. Величковський виголосив проповідь. Громадянства було небагато. Винуваті в цьому організатори, що дуже пізно повідомили громадян.

Нова станиця. Цими днями збогатилось наше місто на одну нову українську торговельну станицю. П. А. Смеречук відкрив гуртівню під фірмою Мануфактура „Красимир“. Зайва річ доказувати потреби такої гуртівні на Станиславівщину. Гадаємо, що громадянство підтримає її всеціло, від себе бажаємо їй найкращих успіхів.

Б. Л.

Батьки і діти під прапор „Просвіти“!

Нові книжки й журнали.

Jan Slavik: Polsko, Sovětské Rusko a Československo. Praha, 1938. 8-ka.

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакція не відповідає.

Театри.

Великий Театр:

Субота 13. 8. год. 8 веч. „Втішаймось життям“.

Неділя 14. 8. год. 4. попол. „Втішаймося життям“. Год. 8. веч. „Шестий поверх“.

Театр Ріжнородностей:

Від понеділка 11. 7. нечинний.

Український Народній Театр ім. М. Садовського.

НАДВІРНА:

12. 8. Пісня Бескиду.
13. 8. Чесна Сузанна.
14. 8. Пан Твардовський.
15. 8. Мазепа.
16. 8. Гетьман Полуботок.

Український Нар. Театр ім. І. Тобілевича.

КУТИ:

13. 8. Шаленя Льоля.
14. 8. Орленя.

Репрезентаційний цирк Станевських (вул. Пелчинська).

Субота, 13. 8. дві вистави: в год. 4.30 попол. і 8.30 веч.

Неділя, 14. 8. дві вистави: в год. 4.30 попол. і 8.30 веч.

КІНА.

АДРІЯ: „Дорога до слави“; „Північ жіноча“.

АПОЛЬО: „Каліф із Багдаду“ з Еді Кантором.

АТЛЯНТИК: „У пастці“, „Джентельмен віріть жінці“.

БАЛТИК: „Саретога“, „Народини зірки“.

ВАНДА: „Дівчата з Новолипок“, „Фредек ущасливлює світ“.

ГРАЖИНА: „Пікова дама“ на осн. Пушкіна“, „Побралися завчасно“.

ЕВРОПА: „Химерна експедієнтка“ з Даніелею Даріє.

КАСІНО: „Ас Кер“, „В пристані жде дівчина“.

КОПЕРНИК: „Індійська гробниця“ (продовження „Тигра з Ешнапуру“).

МАРУСЕНЬКА: „Індійська гробниця“, (продовження „Тигра з Ешнапуру“).

МЕТРО: „Дорога до Ріо“ та „Нестерпна дівчина“.

МІРАЖ: „Благословення землі“.

МУЗА: „Перегони“.

ПАЛЯС: „Проступник“.

ПАКС: нечинне.

РАЙ: „Панна Петрусь“, „Тові з Вільни“.

РІЯЛЬТО: „Чорні очі“ з Сімоне Сімон.

РОКСІ: „Авдієнція в Ішлі“ з Мартою Еґерт.

СВІТ: „Корабель невільників“ та „Мистці ґаунети Флін і Флап“.

СТИЛЕВЕ: „Дівчина шукає кохання“ та ревія.

ТОН: „Король бурлески“, „Борнео“.

УТІХА: „Рамона“ та ревія

ФОТОПЛЯСТІКОН: (пл. Марійська) „Атени“.

ФОТОПЛЯСТІКОН „Святовіт“ (вул. Коперника ч. 11 дім ф-и [illegible]) „Еспанія“.

ЛЬВІВСЬКЕ РАДІО.

Субота, 13. серпня 1938.

6.15 Ранішня пісня, 6.20 Музика з пл., 6.45 Руханка, 7.00 Ранішній денник, 7.15 Орх., 8.00 Кінчаємо тиждень, побідня авдиція, 12.03 Полуднева авдиція, 14.00 Концерт бажань, 15.05 Господарські та усп. вістки, 15.10 Програма на завтра, 15.15 „Бурштин“ кашубських казок, 15.45 Господарські вістки, 16.00 Веселі мигунці, розр. концерт, баритон: форт. дует трубка, кларнет, 16.45 Пілсудський про польські орієнтації підчас війни, 17.00 Вістки з міста та провінції, 17.10 Спорт і ритм, гутірка, музика, 17.55 Гальо! 18.00 Наша програма, 18.10 Із фр. муз., 18.45 Поділля, поетична четвертгодина, 19.00 Арії та пісні у вик. Ольги Ольгіни, сопран, 19.20, 20.55 Актуальна гутірка, 19.30 З піснею і танком по цертр. пром. окрузі, муз. авд., 20.00 Золотий ягайлонський вік, авд. для дітей; Поляки у Бразилії, 20.45 Веч. денник, 21.00 Гутірка зі слухачами, 21.10 Для села: Нар. капеля 21.50 Спорт. 22.00 Година несподіванок, 23.00 Ост. вістки, 23.05—23.55 Легка й танк. музика з пл. (Варшава Ц.).

Неділя, 14. серпня 1938.

7.15 Пісня, 7.20 Концерт орх., 8.00 Ран. денник, 8.15 Для села: Газетка, концерт, гармонійка, цимбали, 8.35 Львів вдоровить, 8.40 Справа обезпечень на селі, **8.50 Які користи дає засів одноцілого збіжжа, в українській мові виг. інж. М. Девосир,** 9.05 Органи Віраццера, пл., 9.15 Трансмісія з Трок, 11.45 Фільм. оглад, 12.05 Концерт із участю В. Левдовської, пл., 13.00 Любовна недоля Аснина, 13.15 Танц. музика, орх., пісеньки, скр., форт., 15.00 Для села: Огляд ринків рільних продуктів, Пісенька в житті та праці, гутірка для сіль. молоді, „Паломник Карапета“ Ф. Гетеи, Сільська капеля, Із побуту у хл. школі, 16.30 „Гавет, що діється“ ком. Ол. Фредра, 17.10 Сопр. рецітал Е. Умінської в супр. форт., 17.35 Звук. тижневик, 18.00 Розр. концерт, орх., сопр., баритон, револьвери, сирена, саксофон, у перерві коло год. 19.00 Хвилька бюра студій, 20.00 Програма на завтра, 20.05 Львівська карта: У роковини вел. перемоги, 20.35 Спорт, 20.40 Політ. огляд, 20.50 Веч. денник, 21.00 Та йой, вес. авд., 21.40 Фрагм. метчу Польща-Югославія, 22.10 „Кавалерія Рустікана“ фрагм. з оп. Масканіє, 23.10 Ост. вістки, 23.15—23.55 Танц. музика з пл.

Понеділок, 15. серпня 1938.

7.15 Пісня, 7.20 Концерт орх., 8.00 Ран. денник, 8.15 Музика сальон. орх., після

богослуження коло год. 10.30 Фрагм. муз. з пл., 11.00 Легка муз. з пл., 12.03 Симф. неравнок: орх., віол., 13.000 „Мої казанці" повість Старого Доктора для дітей, 18.15 Музика, опів (баритон), 15.00 Для села: Плекання селянки, 15.15 Сьогодні зі вжиє, словно-муз. авд., Продаємо овочі, дівчинок, Збільшається новий шк. рік, гутірка для господинь, 16.30 Театр Уяви: Легковна пісенька у квартирі", 17.00 Транcм. з життя, 17.35 Словно-муз. авд., 18.00 Концерт: орх., хор., солістів, у перерві коло год. 18.45 Акт. гутірка, 20.00 Програма на завтра, 20.05 Львівські пера: „Будували будинок", 20.20 Музика з пл., 20.40, 21.17, 21.18 Спорт, 20.45 Веч. денник, 20.55 Фрагменти веслярських змагань, 21.09 „У воріт Ліса", 21.25 „Тому 16 літ", 21.30 Пісні (баритон) у супр. форт., 22.15—23.10 Танк. музика у вик. орх., рефрени.

ЗАКОРДОННЕ РАДІО.

Субота, 13. серпня 1938.

БЕРЛІН 18.00 Розр. музика, 19.00 Вес. муз. авд., 22.30 Легка й танк. музика, БІЛГОРОД 18.00, 20.00 Нар. пісні, БУДАПЕШТ 12.05 Орх. концерт, 17.30, 20.45, 21.00 Циг. муз., 18.35, 19.00 Орх., опів. ВІДЕНЬ 10.30 Розр. музика, 12.00 Концерт симф. орх., 14.10 Оперові й оперткові мельодії, 15.30 Для дітей, 16.00 Веселе муз. пополуднє, 19.00 Весела карпатська авд., 20.10, 21.00 Веселий альпейський вечір, 22.00 Розр. концерт, КОШИЦІ 7.35 Преса, 14.10, 18.45 Вістки, 18.00 Спортові актуалії Закарпаття, „Америка в Чехословаччині" репортаж, МІЛЯНО 17.15 Танк. музика, 21.00 Розр. концерт, 22.10 Концерт інстр. дуету, МІНХЕН 16.00, 18.00 19.00, 20.00, 21.00 „Валькірія" оп. Вагнера, ПРАГА 16.10, 18.20 Сальон. музика, орх., сол., 19.20, 20.00 Концерт військ. орх., 20.20, 21.00 „Експрес до Ніцци" оп. Вайса, РАДІО ПАРІ 19.00 Пісні, 20.30, Театр Уяви, 21.10 Кабарет, 22.05 Симф. музика, РИМ 17.15 Опів, 19.30, 20.30 Розр. музика, 21.00 Комедія 21.40, 22.00 Розр. концерт, СОФІЯ 17.00 Камер. музика, 18.00 Легка музика, 19.00 Популярна музика, 20.00 Опів.

Неділя, 14. серпня 1938.

БЕРЛІН 14.00 16.00 22.30 Музика, БУДАПЕШТ 15.45 Орх., 17.00 Нар. пісні в супр. орх., 21.00 22.00 Орх. концерт, ВІДЕНЬ 10.30 Сучасна форт. музика, 13.00 Легкий концерт, 15.30 Камер. музика, 17.00 18.00 Зальцб. фестіваль, 18.50 19.00 Сільська музика у вик. сол., 20.10 21.00 Розр. концерт, КОШИЦІ 18.00 Трансм. з Межилаборця: Краса межилаб. країни, Народні пісні, мадл. орх., Песимізм, поезія, МІЛЯНО 17.15 18.00 Муз. всячина, 21.00 22.00 Комедія, ПРАГА 12.25 Орх., 15.30 Легка музика, 17.00 Популярний концерт, 18.30 Концерт військ. орх., 20.30 21.00 „Ракош-Ракочій" балет Янчека, РАДІО ПАРІ 18.00 Орх., 19.00 Сценка, 19.30 Легка музика, 20.15 21.00 22.00 23.00 „Трубадур" оп. Верді, РИМ 17.15 18.00 Іт.-нім. концерт, 20.35 Розр. музика, 21.00 22.00 „Петро Ібетсон" оп. Дж. Тейльора, СОФІЯ 18.00 Легка і танк. музика, 19.00 Популярна музика, 20.00 Опів, меццосопран, 20.55 21.00 Фрагменти з оперет.

Понеділок, 15. серпня 1938.

БЕРЛІН 17.30 Форт., 18.00 Розр. конц., БІЛГОРОД 20.00, 21.00 Опера, БУДАПЕШТ 12.00 Орх., 13.00 Концерт військ. орх., 15.30 Орг. ресіталь, 18.00 Опів. ресіталь Марії Бастідес, 21.20, 22.00 Концерт оп. рох., ВІДЕНЬ 12.00, 13.15 Легкий концерт, 19.00, 20.00, оп. Моцарта, КОШИЦІ 7.35, 14.10, 18.45 Вістки, 18.00 Військ. виховання, Концерт нар. пісень, Від коли ми стали християнами, ЛЮБЛЯНА 20.30, 21.00, 22.00 „Лукія з Ламмермуру" оп. Доніцетія, МІЛЯНО 18.15 Популярна муз., 21.10, 22.00 Оперетка, ПРАГА 15.30 Конц. військ. орх., 17.20 Легка муз., 18.30 Розр. музика, 17.20, 2.00 „У повні літа", розр. програма, РАДІО ПАРІ 9.00 Вок. концерт, 20.15 Пісні, 20.30, 21.00, 22.00 Симф. конц., РИМ 17.15 Симф. музика, 18.15 Популярна музика, 21.10 Нар. пісні, хорц. 21.30, 22.00, 23.00 Симф. концерт, СОФІЯ 18.45 Попул. музика, 19.30 Симф. концерт, 20.45 Військ. музика.

Радіокутик.

КАТОДОВА ЛЯМПА.

Крізь дірки задньої стінки приймача таємничо світять бальони радіових ламп. Катодова лямпа є водночас символом та серцем сучасної радіотехніки. Неоціненний розвиток радіофонії, телевізії, звукового кіна, і навіть міжміcтової телефонії — все це завдячуємо невеликій катодовій лямпі.

Катодова лямпа дуже скомплікована у своїй конструкції. Ще 20 літ тому катодова лямпа — це був продукт виключно лябораторійних дослідів. Сьогодні величезне запотребування радіових ламп покликало до життя великі фабрики, які продукують міліони цих ламп місячно.

З чого повстає катодова лямпа?

Катодова лямпа повстає зі скла, металів та повітряної порожнечі. Щоби випродукувати пересічну лямпу для приймача, треба зужиткувати кілька родів металю, скла, які підлягають впродовж продукції проріжним хемічним процесам. Якість зужиткованих сирівців рішає про технічну справність даної лямпи та про її довговічність. Не менш важна теж справа прецизійного монтажу ряду дрібних внутрішніх частин лямпи, де рішальну ролю відіграють незвичайно дрібні частини міліметра.

Як повстає катодова лямпа?

У фабриці радіових ламп, автоматичні машини виготовляють зпочатку зі скла так звану основу лямпи. Це скляна конструкція з втопленими вже електродовими проводами, на якій буде навязаний цілий ряд металевих електрод. Черговою основною чинністю — це обсадження волокна лямпи. Це волокно складається з вольфрамового дротика, що має ледви кількадесять тисячних міліметра в пересічі. Звинений в тонесеньку спіралю він невидний для голого ока. Найменші хиби у формі волокна чи пак його невідповідна напруга викликає небезпеку скорого перепалення лямпи, при одночасній зміні її електричних прикмет. Після прикріплення волокна приходить монтаж металевих електрод. Сучасна лямпа приймача має їх від трьох до восьми. Мінімальні різниці в уміщенні електрод викликають зміну прикмет лямпи, що минається з її призначенням. Тому то внутрішній монтаж ламп відбувається під постійною контролею, яка усуває примірники з недостачами. Поверхню металевих електрод треба піддати багатьом хемічним та термічним процесам, яких метою є піднести справність діяння лямпи. Остаточно змонтоване та всесторонньо сконтрольоване нутро лямпи втоплюють дальше в окремо приготований скляний бальон. Цей бальон продукують зі спеціяльного роду скла, що мусить бути відпорне на механічний струс та зміну температури.

Тепер майже готову катодову лямпу передають на спеціяльні помпи. Їх завданням є майже ідеально усунути повітря знутра бальону лямпи. Атмосферичне тиснення в готовій лямпі виносить в межах ледви кількох тисячних частин міліметра. Недосконала порожнеча спричинює повну нездібність катодових ламп до праці. Тільки деякі роди ламп наповнюють дуже розрідженим шляхотним газом, напр. аргоном.

Радіову лямпу, по усуненні повітря з її нутра, вкладають до насади, остаточно ще раз перевіряють на спеціяльних апаратах, запаковують і передають до магазину.

Як бачимо, продукція радіових ламп вимагає цілого ряду шляхотних родів сирівців та незвичайної докладности у виконанні. Скомпліковані машини, автомати, спеціяльно викваліфікований персонал та постійна докладна контроля кожної фази продукції вможливлюють масову продукцію кільканадцят типів катодових ламп.

Спис жертв

НА БУДОВУ ШПИТАЛЮ ІМ. МИТРОП. АНДРЕЯ.

Виказ LIX.

Зложили: зол. 58 — І. Мельник, Бельзко, зол. 36.75 збірка на весіллі в Славятині, зол. 25 — п. Гошовський, Львів, по зол. 20: д-р А. Юревич, Незвисько, Нар. Дім в Сірицю, зол. 15: д-р В. Дичок, Поморяни, по зол. 10: Кооп. „Єдність" Лубянки, інж. А. Гладій, Чехи, Район. Молочарня Горожанна Вел., адв. О. Бурачинський, Хобініце, д-р О. Дандаїв, Баворів, д-р В. Ковальчук, Катовиці, д-р Г. Кривецький, Скала Под., д-р А. Банах Монастириська, д-р В. Стефурак, Косів, зол. 9: д-р М. Сінгалевич, зол. 8: Гр.-кат. Уряд Парох. Сорока, по зол. 5: д-р М. Сірко, Броди, В. Хавтурак, Львів, о. І. Костецький, Нове Село, о. С. Метелля, Крупець, о. А. Корнова, Любинці, о. С. Жук, Горинець, о. М. Черкаський, Любачів, О. Романик, Львів, о. Пітула, Щирець, Кооп. „Будучність", Соколів, о. Е. Батинський, Бережани, д-р О. Шкавров, Будзанів, лік. О. Воробель, Ясениця Росільна, о. Л. Юрчишський, Добромірки, д-р Н. Гіпович, Золочів, д-р В. Карпович, Сянік, д-р Е. Литвин, Ярослав, о. В. Навроцький, Красне, лік. вет. М. Тимяк, Войнич, д-р В. Дольницький, Рожнів, д-р М. Валько, Буськ, д-р С. Копцьба, Заліщики, Е. Роздольський, Городок, о. І. Цимбала, Колодіївка, о. Т. Крохмалюк, Підгайчики, д-р Я. Гуткевич, Станиславів, д-р Е. Каранович, Камінь Кш., О. П. Кардацький, Волосянка; о. В. Пляшовецький, Куровичі, о. Ю. Маковський, Яблониця, Кооп. Славятин, по зол. 4: д-р Ст. Зарицький, Козлів, о. І. Харламович, Старнська, лік. Я. Карпович, Стоянів, Г. і М. Власенки, Волинів, по зол. 3: д-р М. Залеський, Луцьк, о. Л. Злуцький, Заланів, о. І. Щуровський, Стинава Н., лік. В. Клюфас, Заліщі, о. д-р Ішак, Сихів, о. В. Лисько, Ракобути, Парох. Уряд Вітків Новий, Пар. Ур. Маркопіль, о. М. Ковальчук, Ратище, д-р А. Річинський, Володимир, о. М. Качоровський, Підсосків, д-р Ф. Лунь, Львів, д-р Т. Сеньковський, Соколець, д-р Бандурка, Варяж, о. І. Наумів, Суходоли, о. Ст. Клепарчук, Черниця, лік. Л. Мігоцький, Бережани, о. Т. Кудрик Рогатин, о. В. Кулик, Збоїська, д-р П. Янків, Тарногород, по зол. 2.50: Гр.-кат. Ур. Парох. Янів к. Теребовлі, о. І. Пелех, Сілець Беньків, д-р І. Липа, Варшава, д-р Н. Левицька, Львів, Ур. Парох. Белзець, о. Гуньовський, Махнівці, о. М. Дадьо Логодів, зол. 2.25: о. Л. Сивоянський, Славятин, по зол. 2: Парох. Уряд Пальчинці, Парох. Уряд К[illegible]ховичі, Пар. Ур. Бубнище, О. Дякон, Кропивник, Пар. Ур. Завадів, о. А. Задорожний, Озерянка, Пар. Ур. Кудобинці, лік. вет. Кондра Богдан, Козлівщина, Пар. Ур. Хренів, Пар. Ур. Поникви, Кооп. „Самопоміч" Озорики, Пар. Уряд Плетеничі, Пар. Ур. Гряда, Пар. Ур. Славсько, П. Синенький, Чортків, о. Зубаль, Мишковичі, Пар. Ур. Білий Камінь, о. М. Салій, Івачів, Парох. Ур. Куряники, Парох. Ур. Борки Вел., лік. Б. Чехут, Судова Вишня, о. В. Левицький, Володимирці, Парох. Ур. Водники, Парох. Уряд Чолгани, о. Г. Кубай, Тростянець, Парох. Уряд Путятинці, Пар. Ур. Камінка Стр., о. А. Цебровський, Черепин, Парох. Ур. Літовище, о. М. Шкварок, Камінь, Парох. Уряд Розточки, Пар. Ур. Дмитре, о. В. Лисько, Сасів, о. В. Курилас, Бушків, о. П. Каблак, Боків, о. І. Мацієвич, Старі Броди, о. Г. Воскрес, Корчин, Семків Л. Завій, д-р Гальківський, Коломия, д-р А. Рибачевський, Стрий, о. В. Давидович, Глібовичі Св., о. О. Оришкевич, Кутище, О. П. Штурмай, Станиславчик, Парох. Ур. Гірне, Парох. Ур. Стриганці, Гр.-кат. Церква Вишнівчик, Парох. Уряд Линния Гор., лік. вет. Омельчук А., Львів, о. Лазечко, Дубравка, о. Декайло М., Налуже, вет. лікар. Шевчук Д., Дрогобич, о. Я. Хомик, Обляниця, Парох. Уряд Ляшки. На памяткові ліжка зложили: Кооп. „Будучність", Тернопіль, зол. 500, інж. Павло Дурбак зол. 10.000, на памяткову салю родина М. Гришк зол. 4.000, учасники курсу п. Гаврисевич, на памяткове ліжко д-ра Е. Дурдеклш зол. 32. Укр. гр.-катол. Церква в Оліфант, з концерту М. Сокіл долярів 178.21 (зол. 942.70). Дар з У. С. А. через Данціг дол. 11 (зол. 57.86), о. А. Рудакевич, Ебінгстовн дол. 50 (зол. 262.50). Осип Гурнік через Данціг дол. 28 (зол. 147.56).

БІРЖА.

Львів 12 серпня 1938

Гроші.

Купно-продажа: Бельги бельг. 89·77, 89·30 Доляри американські 5.30·50, 5·28·00 Доляри канад. 5·29·00—5·26·50, Фльорени гол. 290·24—288·55, Франки фр. 14·55—14·45, Франки швайцарські 121·90—121·10 Фунти англ. 25·98—25·82, Гульдени данц. 100·25—99·75, Корони ч[illegible] 15·85—15·35 Корони дан. 116·00—115·15 Кор. [illegible] 129·55 Корони шв. 133·95—132·95 [illegible] італ. 23·65—22·95, Марки фінські [illegible] —11·25, Марки нім. 70·00 — 72·00 [illegible] Авіа 25·95—25·35 Марки нім. срібні [illegible] — 96·00

Акції.

Банк Польський 125·00 Цукр. [illegible] Вугіль 35·25, Ліпольн 93·50, [illegible] 16·00, Островець 69·00, Стараховиці [illegible] Габербуш 55·25

Папери.

4 і пів проц. внутр. 67·03, 67·1[illegible] 1 ем. 82·88, серія ненот. 3 пол. [illegible] 81·75 серія ненот. 3. конверс. [illegible] дол. 42·65 і консол. 67·00

Тенденція сильніша.

ЦІНИ „МАСЛОСОЮЗУ"

Львів, 12 серпня 1938.

1 кг. масла десер. бльок. без оп. [illegible]
1 кг. масла бочков. вад. в опак. [illegible]
молоко [illegible]
яйця (копа) [illegible]

Тенденція вдержана на масло, на молоко знижкова, на яйця слаба.

ЦІННИК ОГОЛОШЕНЬ У ЩОДЕННИКУ „ДІЛО".

Розмір часопису: 3 текстові шпальти і 4 оголошеневі шпальти.

1 мм. одношпальтовий або його місце в рубриці оголошень . . . . зол. 0,35
1 мм. одношпальтовий в тексті і новинках . зол. 0.60
1 мм. одношпальтовий на першій сторінці . зол. 0.80

Дрібні оголошення від слова:
матримоніяльні і приват. кореспонденція по зол. 0.15
купно, продаж, виказм і т. п. . . . . . зол. 0.10
шукаючі праці . . . . зол. 0.05
слова товстим друком подвійно.

Остання сторінка 1/1 . . . . [illegible]
Остання сторінка 1/2 . . . . [illegible]
Остання сторінка 1/4 . . . . [illegible]
Остання сторінка 1/8 . . . . [illegible]

За редакцію відповідає Олександер Костик. Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Вид. Спілки „Діло", Львів, [illegible]